

Openbare brieven

aan den weledelzeergeleerden Heer
Dr. A. R. Zimmerman

DOOR DR.
**HENRI
POLAK**

N.V. DE ARBEIDERSPERS-AMSTERDAM 1934

UITGAVE: N.V. DE ARBEIDERSPERS - AMSTERDAM 1934

DR. HENRI POLAK

**OPENBARE
BRIEF** aan

den Weledelzeer-
geleerden Heer

Dr. A. R. Zimmerman

WelEdele Zeer Geleerde Heer.

In het dagblad *De Telegraaf* van 26 April 1934 hebt gij een artikel openbaar gemaakt, getiteld: *Het geld der arbeiders*.

In dat in vele opzichten merkwaardige opstel zijt gij zoo vriendelijk op twee plaatsen aandacht te wijden aan mijn persoon. Gij noemt mij dan „de vrijgestelde H. Polak.”

Mag ik mij veroorloven u te vragen waarom gij dit hebt gedaan en wat gij daarmee bedoelt?

In den taalschat van het Nederlandsch komt, voor zoo ver mij bekend is, het woord „vrijgestelde” niet voor. Het is mij dus niet duidelijk, wat gij er mede op het oog hebt. Ik ben, zooals u waarschijnlijk niet onbekend zal zijn, lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, voorzitter der Scheidsgerechten voor Spoorwegpersoneel, dito voor Tramwegpersoneel, lid van vele bestuurscolleges, journalist en in bescheiden mate letterkundige. Bovendien ben ik doctor honoris causa. Wat deze ambten, bedieningen enz. met eenigerlei „vrijstelling” te maken hebben, begrijp ik niet.

Maar ik ben ook voorzitter van den Diamantbewerkersbond. Dit is zelfs mijn voornaamste ambt. Misschien was het uwe bedoeling mij deswege als „vrijgestelde” te betitelen. Of moet ik zeggen: te brandmerken? Want ik heb zoo het vermoeden, dat gij met dat zonderlinge woord „vrijgestelde” iets onaangenaams, iets geringschattends bedoelt — dat gij den opzet hadt, mij in de oogen der lezers van *De Telegraaf* te kleineren en tevens mij te krenken.

Indien dit inderdaad uwe bedoeling is geweest, laat mij u dan zeggen, dat gij u, wat het laatste betreft, vergeefsche moeite hebt gegeven. Ten eerste, omdat niets, dat gij zegt of zoudt kunnen zeggen, mij zou *kunnen* krenken. Ten tweede, omdat het voorzitterschap eener vakvereniging een eervolle en nuttige taak is — zeker niet minder nuttig en eervol dan eenigerlei taak, die gij ooit hebt vervuld.

Communisten en Fascisten — loten van éénen stam — schepen er behagen in, bestuurders van vakverenigingen af te schilderen als minderwaardigen, als slimme bedriegers, die onnoozele arbeiders tot hunne dupes maken en ten koste van dezen een lui leven leiden. Fascist als gij zijt, doet gij, op uwe wijze, wat des fascist is, namelijk den schimpscheut, de verdachtmaking, de diffamatie te hanteeren als wapenen tegen de vakverenigingsbestuurders, die u niet welgevallig zijn, omdat zij de verwezenlijking van uw „ideaal” van dwingelandij en verdrukking in den weg staan.

Verbeeld u echter niet, dat zulks op hen ook maar den geringsten indruk maakt. Ook niet op mij. Het ambt van voorzitter eener vakvereniging is — ik zeide het reeds — eervol en nuttig.

Het is zeker niet minder eervol, en voor de arbeiders en de volks-gemeenschap waarschijnlijk heel wat nuttiger, dan het ambt van secretaris eener werkgevers-vereeniging. Maar de heeren, die het laatstgenoemde ambt bekleeden, bijv. Mr. Cort van der Linden, Mr. Molenaar, Mr. Kortenhorst, Mr. van Spaendonck, hebt gij nooit minachtend „vrijgestelden” genoemd. Toch zou daarvoor meer reden zijn. Want deze heeren zouden waarschijnlijk nooit hunne ambten op zich hebben genomen, indien er geen bezoldiging aan verbonden ware geweest. Doch ik (als de meeste mijner ambtgenooten) heb dit, wat het mijne betreft, wel degelijk gedaan. Ik zal u dit duidelijk maken.

Het is ongeveer 45 jaren geleden, dat ik toetrad tot de arbeidersbeweging en daarin spoedig als spreker, schrijver, bestuurder en organisator werkzaam werd. In die dagen was daaraan geen enkele geldelijke belooning verbonden. Evenmin bestond er eenig uitzicht, dat ooit voor zulken arbeid eenigerlei geldelijke belooning zou worden toegekend. Toch verrichtte ik jaren achtereen zeer veel arbeid in dienst mijner mede-arbeiders, geheel belangeloos.

Kunt gij iets soortgelijks van u zelf verklaren? Hebt gij vele jaren lang voor uwe klasseggenooten gewerkt, zonder belooning? Stellig niet. Gij hebt niets gedaan, zonder er voor betaald te zijn geworden en gij wordt ook wel betaald voor nagenoeg niets doen, zooals straks zal blijken. Gij zult zelfs wel honorarium ontvangen hebben voor de artikelen in *De Telegraaf* en in het *Haagsch Maandblad*, met welke gij op sluwe wijze de vakvereenigingen bestookt, waarin gij u geringschattend uitlaat over, en verdachtmakingen lanceert tegen mij en anderen, wier handel en wandel een open boek is en gerustelijk de vergelijking met die van u kunnen doorstaan.

Ik ga verder. Mede door mijn activiteit kwam in November 1894 de Diamantbewerkerbond tot stand. Ik werd tot zijn voorzitter benoemd, zonder bezoldiging. Het bleek echter, dat zulks niet was vol te houden. De geweldige massa arbeid, een arbeid, van welks omvang en moeilijkheid gij niet het flauwste begrip hebt en zooals nooit uw deel is geweest, kon niet worden verricht in de vrije uren, die overbleven na mijn werk als diamantbewerker. Dus werd mij, als voorzitter van den Bond en redacteur van zijn *Weekblad*, een bezoldiging toegekend van — hoeveel denkt gij wel, onbaatzuchtige meneer Zimmerman? — van 23 gulden per week! Hadt gij het er ook voor gedaan? En deze bezoldiging was minder dan de helft van hetgeen ik als diamantbewerker verdiende. Zoudt gij ook voor zulk een taak de helft van uw inkomen hebben opgeofferd, gij aantaster van andermans eer? Hebt gij de helft van uw inkomen als burgemeester van Rotterdam prijsgegeven, toen gij als Volkenbonds-accountant en dwarskijker naar Weenen gingt? Neen immers. Daarvoor hebt gij een bezoldiging ontvangen, eenige malen grooter dan gij als burgemeester hadt genoten. Vrage, in wiens voordeel vergelijking tusschen u en mij uitvalt.

Ik ga weer verder. Eenige jaren lang bleef mijn zeer omvangrijke en zware taak beloond met f 23 per week. Toen, mede door mijn arbeid, de loonen der diamantbewerkeren aanmerkelijk waren

gestegen, werd mijn salaris verhoogd tot f 30 per week; nog eenige jaren later, toen de positie der diamantbewerker voortdurend gunstiger was geworden, volgde verhooging tot f 50 per week. Aldus heb ik vele jaren een taak vervuld, van welker aard en moeilijkheden gij geen begrip hebt, voor een zeer bescheiden vergoeding. Deze taak bestond in het voorzitterschap van een groote en zeer actieve vakvereniging, het redigeeren van het *Weekblad van den Bond*, dat in journalistiek opzicht hoog staat aangeschreven, en jaren lang ook van het tijdschrift *Het Jonge Leven*, dat door allen, die het kenden, ook buiten eigen kring, hoogelijk werd geprezen. Zoudt gij al dat werk hebben verricht — stel dat gij er toe in staat zoudt zijn — voor eenige tientallen guldens per week?

Voor het overige was ik 9 jaren voorzitter van de S.D.A.P., zonder de geringste bezoldiging. Ik redigeerde een van de gewestelijke bladen dezer Partij, zonder honorarium. Ik was eenige jaren voorzitter van het N.V.V., zonder er één cent voor te hebben ontvangen. Ik heb de hemel weet hoeveel spreekbeurten vervuld, cursussen gegeven, voordrachten gehouden, zonder daarvoor ooit ook maar één enkele cent te vragen. Ik spreek voor natuur- en dierenbescherming, steeds geheel belangeloos. Ik spreek herhaaldelijk voor Joodsche vereenigingen, zonder enig honorarium. Ik ben sinds een kwart eeuw consul van den A.N.W.B. (Toeristenbond), zonder eenigerlei toelage; ik heb zelfs nooit aanspraak gemaakt op vergoeding van onkosten, hoewel ik dit reglementair had kunnen doen. Ik ben voorzitter van de Scheidsgerichten voor Spoorwegpersoneel en mag de Nederlandsche Spoorwegen kosten van lunch enz. in rekening brengen, doch ik doe het nooit. Mede op mijn initiatief is onlangs in de diamantnijverheid een groote industriële onderneming tot stand gekomen, met een kapitaal van zes millioen gulden. Ik ben daarvan commissaris. Mede op mijn verlangen werd in de statuten bepaald, dat commissarissen geen enkele geldelijke vergoeding in geen enkelen vorm, mogen genieten.

Kunt gij nopens u zelf een soortgelijke verklaring afleggen, meneer Zimmerman?

Het is niet aangenaam zulke dingen in het openbaar te behandelen. Het is zelfs pijnlijk. Maar gij, meneer Zimmerman, en uw medefascisten van allerlei schakeering, gij dwingt mij er toe. De infame demagogische methoden, die gij en die uwe medestanders Mussert, Van Duyl, Swemmelaar, Vlekke, en hoe deze eerroovers verder mogen heeten, toepassen om de S.D.A.P., het N.V.V., en in den laatsten tijd bijzonderlijk den A.N.D.B. en mij, zijn voorzitter, te belagen en in discrediet te brengen, laten mij geen keuze. Gij zijt bezig de atmosfeer des lands te vergiftigen, de publieke opinie door middel van verdachtmaking en laster tegen de vakbeweging op te zetten. Gij besmeurt de reputatie van hen, die u in den weg zullen staan, als gij ooit den moed zult hebben te pogen uw fascisme te doen zegevieren — al zal zulke courage bij den held van November 1918 wel afwezig zijn. Dus moet ik wel middelen van verweer bezigen, die ik niet gewend ben te gebruiken. Gij noodzaakt mij daartoe, gij, gentleman, die mij smadelijk „vrijgestelde” noemt en jegens mij de

voorschriften der gewone beleefdheid opzettelijk en met beleedigende bedoeling verwaarloost.

Ik zou u nog wel een en ander onder den neus kunnen wrijven, weledele, hooggeleerde Heer. Misschien kom ik er nog wel toe. Maar voor het oogenblik heb ik met uw van eigendunk en zelfingenomenheid druipenden persoon afgedaan en ga nu over tot het beschouwen van uw in den aanhef van dezen openbaren brief genoemde artikel in *De Telegraaf*.

In dat artikel zegt gij o.a., sprekende over het bezit van de Nederlandsche vakvereeningen, socialistische, confessioneele, neutrale en andere tezamen, het volgende:

„Wat er geschiedt met een bedrag van 31 millioen, voor het grootste deel samengebracht door en voor arbeiders, en overigens gekomen uit openbare middelen, kan niet langer beschouwd worden als iets dat uitsluitend van particulieren aard is. Dat standpunt is ook niet ingenomen ten aanzien der levensverzekeringsmaatschappijen en der particuliere spaarkassen. Door lijdelijk te blijven neemt de Regeering een groote verantwoordelijkheid voor mogelijke gebeurtenissen op zich. Het betreft een arbeidersbelang van de eerste grootte. Gij, die altoos roept om bescherming van arbeiders: — hier ligt uw taak.”

Nadat uw artikel was verschenen, ontving ik van een Rotterdamse, thans in het buitenland gevestigde, dame, die u van nabij heeft gekend, een brief, waarin de volgende passage voorkomt:

„Ik ben zeer verwonderd over de warme belangstelling van Dr. Zimmerman voor de arbeiders, waarvan mij, toen ik hem in mijn jeugd als burgemeester van Rotterdam kende, nooit iets gebleken is.”

Er zijn niet weinigen, die deze verwondering deelen.

Uwe bezorgdheid voor „een arbeidersbelang van de eerste grootte,” of van welke grootte ook, uw roep om „bescherming van arbeiders,” heeft sommigen verbaasd en velen vermaakt.

Gij hebt in uw leven verschillende rollen vervuld, doch in de rol van beschermer van arbeiders en hunne belangen kende men u niet.

Vandaar is het, dat velen aan uwe plotseling aan den dag getreden bezorgdheid voor de arbeiders een verdacht geurtje meenden te bespeuren.

Gij weet wel, hooggeleerde heer, dat dezulken geen ongelijk hebben.

Gij weet, uiteraard beter dan ieder ander, dat gij de arbeiders slechts beschouwt als nu eenmaal onontbeerlijke factoren in het proces der kapitalistische winstmakerij, die men deswege nu eenmaal gedwongen is in het leven te houden, die men daartoe een minimum-levensonderhoud moet toekennen, en daarmee basta.

Gij zijt u wel bewust, dat elk arbeidersbelang u onverschillig is, dat gij elke bescherming van arbeiders verfoeit.

Gij weet, dat hetgeen gij geschreven hebt over „arbeidersbelang van de eerste grootte,” huichelarij is.

Maar dat weten anderen óók, zij het niet zoo overtuigend als gij het zelf weet. Want wie weet beter dan gij zelf, wat er omgaat in de verborgenheden van hetgeen gij vermoedelijk uw ziel noemt?

Vanwaar dan deze geheel onverwachte liefde tot de arbeiders,

die gij op even verrassende als edelaardige wijze hebt geopenbaard?

Ik zal pogen de oorzaken van het vreemde verschijnsel op te sporen.

Gij hebt „in het *Statistische Maandschrift* van 31 Januari l.l.” de mededeeling gevonden, dat „het vermogen van de vakbeweging op 31 December 1932” niet minder dan „ongeveer 31 miljoen gulden” bedroeg, „waarvan bijna 17 miljoen alleen voor het N.V.V.”

Gij noemt dit „een indrukwekkend cijfer, dat elk, die daarvan onbevangen kennis neemt, zal doordringen van achting voor wat onze Nederlandsche arbeiders, nu en in vroegere geslachten, hebben opgebouwd door volhardend, week in, week uit, een niet onbeduidend deel van hun loon te offeren voor een gemeenschappelijk doel.”

Gij hebt het eenigszins mis, weledele zeer geleerde heer. Gij geeft blijk van uw onkunde nopens het onderwerp waarover gij schrijft. Want er is geen sprake van, dat „vroegere geslachten” aan het bijeenbrengen van die 31 miljoen hebben medegewerkt. Het is alles geschied na de stichting van het N.V.V., dus na 1906; eigenlijk slechts in de laatst-verloopen 20 jaren. Vóór dien waren de contributies, die de leden der vakverenigingen betaalden, zóó gering, dat zij ternauwernood de onvermijdelijke kosten konden dekken; aan vorming van groote kassen, aan het bijeenbrengen van miljoenen, kon dus zelfs niet worden gedacht. Alleen de Diamantbewerkersbond maakte op dezen regel een uitzondering — en hij ving zijn werkzaamheid eerst in 1895 aan, zoodat ook hier geen „vroegere geslachten” in het spel zijn.

Maar gij brengt u zelf bovendien in een lastig parket.

Gij zegt, dat de offervaardigheid, die uit de genoemde 31 miljoen spreekt, „elk... zal doordringen van achting.”

Gij zult moeten toegeven, dat degene, die tot een achtenswaardige handeling den stoot geeft, zelf achting verdient.

Welnu, de man, die de Nederlandsche arbeiders tot deze achtenswaardige offervaardigheid heeft gebracht, was — gij zult het nauwelijks kunnen gelooven, maar het is toch zoo — „de vrijgestelde H. Polak.”

De Nederlandsche arbeiders bezaten deze offervaardigheid niet van nature. Dat zij deze thans wèl bezitten, danken zij aan mij. Gij weet — ik zeide het reeds en ik zal het overvloediglijk bewijzen — van de geschiedenis der Nederlandsche arbeidersbeweging even weinig als van de meeste onderwerpen, waarmede gij u in het openbaar bezighoudt, om, nu men u vrijwel aan den kant heeft gezet, niet geheel in vergetelheid te geraken. Maar ieder, die eenige kennis van de historie dezer beweging bezit, zal u, desgevraagd, zeggen, dat ik het ben geweest, die de thans algemeen toegepaste methode en tactiek, het heffen van belangrijke contributies, het vormen van aanzienlijke kassen daaronder begrepen, neen, dit in de eerste plaats, hier heb geleeraard en ingevoerd, dat ik daarvoor jaren lang met woord, geschrift en voorbeeld heb geijverd, dat ik te dien einde ook een hevigen en langdurigen strijd heb gevoerd tegen de anarcho-

syndicalistische richting in de vakbeweging, die precies het tegenovergestelde voorstond en beoogde.

Gij hebt mij dus, zonder het te weten, en dus zonder het te willen, geprezen. Indien gij omtrent deze dingen geen onwetende waart, gij zoudt u stellig wel gewacht hebben te schrijven, dat het bijeenbrengen van millioenen „voor een gemeenschappelijk doel” elks achting gaande maakt. Ik verheug mij dan ook geenszins in uw lof, die mij even onverschillig is als uw geringschatting. Maar het feit was te aardig, om het ongeboekstaafd te laten.

Die schat van 31 millioenen is bijeengebracht, zoo zegt gij, „voor een gemeenschappelijk doel.”

Inderdaad. Maar welk is dit „gemeenschappelijk doel?”

Ik zal het u zeggen.

Voor een deel is het bestemd voor ondersteuning van zieke leden, voor uitkeering aan nabestaanden van gestorven leden en ander hulpbetoon.

Maar hoofdzakelijk is het opgehoopt in hetgeen men eertijds de weerstandskassen noemde — hetgeen zeggen wil, dat het moet dienen tot ondersteuning van hen, die deelnemen aan werkstakingen, getroffen worden door uitsluitingen (een leelijk woord, maar het is nu eenmaal het gangbare), of op eenigerlei andere wijze betrokken zijn bij industriële of economische conflicten.

Ik geloof niet ver van de waarheid te wezen, als ik aanneem, dat zulks één van de oorzaken is, die u er toe brachten uw even kundig, als waardig en elegant artikel te schrijven. Want als bewonderaar, pleitbezorger en kampioen van de Italiaansche en Duitsche fascistische methoden tot overlevering der arbeiders aan de genade der werkgevers door vernietiging van de zelfstandige vakverenigingen, is dit „gemeenschappelijk doel”, waarvoor de millioenen werden bijeengebracht, u een doorn in het oog.

Maar wij bevinden ons niet in Italië, noch in Duitschland. Wij zijn in Nederland. Gij zoudt hier wel den Mussolini willen spelen en de heer Ir. Mussert zou wel den Hitler willen uithangen, maar zoo ver is het nog niet. Men kan hier dus nog niet de vakverenigingen vernielen en daar de Drentsche concentratiekampen nog slechts in de verbeelding van den goeden heer Tusenius bestaan, is het voorshands nog onmogelijk „den vrijgestelde H. Polak” en zijn rotgezellen het lot te doen ondergaan, dat gij hun hebt toegedacht.

Maar gij kunt uw ongeduld niet breidelen. Het valt u zwaar het oogenblik af te wachten, waarop hier te lande het schoone voorbeeld, dat Italië en Duitschland hebben gegeven — om van Oostenrijk niet te gewagen — zal kunnen nagevolgd worden. Misschien komt het in een zwartgallige bui wel eens bij u op, dat het hier te lande wellicht nooit tot een zoo begeerenswaardige ontknooping zal komen. Derhalve zijt gij gaan zinnen op middelen, om de vakverenigingen, die althans voorloopig nog niet uiteengeslagen kunnen worden, te knauwen, te verlammen, door haar onder curateele te stellen.

Dat was nu een *trouvaille*, een heerlijke vondst, waarvan gij u veel voorsteldet.

Gij zoudt, zoo overwoogt gij, uw doel kunnen bereiken, door het te doen voorkomen alsof het onverantwoordelijk zou zijn de meergenoemde millioenen in beheer te laten bij de bestuurders der vakverenigingen. Sterker nog, gij zoudt het op listige wijze voorstellen, alsof gezegde bestuurders, die gij geringschattend en minachtend „vrijgestelden” noemt, reeds blijk hadden gegeven, dat het beheer van die millioenen bij hen niet veilig is, zoodat de Regeering verplicht zou zijn de leden der vakverenigingen te beschermen tegen de onbekwaamheid en de trouweloosheid der bestuurders, die zij zelf gekozen hadden.

Dat daarin een infame aantasting gelegen zou zijn van de eer en den goeden naam van deze bestuurders, deerde u volstrekt niet. Zou een gentleman, een man van patricischen huize, een loot van deftigen stam, verkeerende in de beste kringen, zich bekommeren om de reputatie van het schorremorrie, dat betaald wordt om vakverenigingen te besturen? Belachelijk. Voor zulk gespuis behoeft een man van standing geen *égards* te hebben. Derhalve schreeft gij in *De Telegraaf*, zoowel in uw eerste, hier behandelde, artikel, als in het nummer van 2 Mei 1934 (waarover later) allerlei insinuaties aan het adres van de bestuurders van vakverenigingen, in het bijzonder aan die van den Diamantbewerdersbond, en liet gij u schamper uit over de *contrôle*, zooals deze in het algemeen, doch alweer in het bijzonder bij den Diamantbewerdersbond, uitgeoefend wordt. Gij vergelijkt deze uws inziens onvoldoende, ja zelfs ondeugdelijke *contrôle* met die, welke bij naamlooze vennootschappen is voorgeschreven, welke dan bijzonder streng en doeltreffend zou zijn.

Hebt gij niet gelachen, toen gij dit schreeft, gij, die toch zoo goed weet hoe het in naamlooze vennootschappen in werkelijkheid toegaat? Gij hebt, bij voorbeeld, dit geschreven:

„Volgens de Statuten van den A.N.D.B. berust dat beheer bij den penningmeester en de *contrôle* bij een commissie van drie leden, benoemd uit en door den Bondsraad. Deze commissie verleent *décharge*, heel anders dan bij de vennootschappen, waar zulks naar wettelijk voorschrift, door de aandeelhouders geschiedt.”

Gij doet het hier dus voorkomen, alsof de aandeelhouders in eene naamlooze vennootschap, na zich vergewist te hebben van alles, dat op het beheer der vennootschap betrekking heeft, van de juistheid der gevoerde boekhouding, van de aanwezigheid van alle gelden, goederen en andere bezittingen, plechtiglijk *décharge* verleen en aan de directie der vennootschap.

Maar gij weet zeer wel, dat daarvan in werkelijkheid geen sprake is. Gij weet wel, dat bij de commissarissencolleges van werkelijk toezicht gewoonlijk zeer weinig terecht komt, dat zulk toezicht in bedrijven of concerns van eenigen omvang zelfs uiterst bezwaarlijk zou zijn, dat het bij groote ondernemingen een was-sen neus is. Gij weet verder, dat in de vergaderingen van aandeelhouders, waarin dan de *décharge* moet worden verleend, gewoonlijk zoo goed als geen enkele aandeelhouder verschijnt — behalve wanneer er hommeles is. Gij weet, ten slotte, dat de aandeelhouders gewoonlijk zeer verkorte balansen voorgelegd krijgen en

overigens van de onderdeelen van het beheer geheel onkundig zijn.

Gij weet dus zeer wel, dat uw voorstelling van zaken slechts schijn en de werkelijkheid geheel anders is. Zeker bestaat er tegenstelling tusschen de contrôle, zooals deze wordt uitgeoefend in naamlooze vennootschappen eenerz, in groote vakbonden anderzijds. Maar deze tegenstelling valt bij onderzoek niet ten nadeele van de vakbonden uit.

Sta mij toe, weledele zeer geleerde heer, uw aandacht te vestigen op hetgeen mijn collega Bern. van Praag, penningmeester van den Diamantbewerkersbond, in het *Weekblad* van dezen Bond van 4 Mei 1934 heeft geschreven naar aanleiding van uw eerste artikel in *De Telegraaf*. Laat mij u vooraf zeggen, dat de heer Van Praag een man is van een nauwgezetheid, welke die van sommige leiders van naamlooze vennootschappen verre overtreft — een onderwerp, waarop ik straks terugkom. Gij zult het natuurlijk niet gelooven, nu ik, een geringschatte „vrijgestelde,” het u verzeker; maar ik veroorloof mij niettemin te verklaren, dat geen enkele naamlooze vennootschap, of welke andere instelling ook, een directeur of bestuurder kan aanwijzen, eerlijker, stipter en consciëntieuser dan hij — een getuigenis, die evenzeer kan worden afgelegd ten opzichte van zijn beide ambtsvoorgangers, den heer D. P. de Vries Dzn. en wijlen den heer C. A. van der Veldé.

Welnu, de heer Van Praag schrijft in het genoemde nummer van het *Weekblad* het volgende:

„In zijn verdere betoog is het vooral het beheer van onzen Bond, dat niet des heeren Zimmermans goedkeuring kan wegdragen. Onze financieele verslagen zouden slechts eenmaal in de 5 jaar verschijnen en de décharge heeft plaats door de commissie van contrôle, heel anders schrijft hij, dan bij vennootschappen, waar zulks naar wettelijk voorschrift door de aandeelhouders geschiedt. Wie lacht daar om deze fraaiigheid? Alsof die décharge door aandeelhouders zoo een uitnemende contrôle is gebleken over het goede beheer van de vennootschappen in de afgeloopen crisis. Men moet toch geen hoogen dunk van het intellect zijner lezers hebben, om zulk een argument tegen de contrôle op ons beheer te durven aanvoeren. Dit gewraakte toezicht op ons beheer komt er op neer, dat eenmaal per drie maanden gedurende een geheele week elke uitgave, hoe klein ook, zelfs wat er voor thee en koffie wordt uitgegeven, afzonderlijk en getoetst aan de authentieke quitanties nagegaan en met de boeken vergeleken wordt. Dat zulks van minder betekenis zou zijn dan het toezicht der aandeelhouders in de naamlooze vennootschappen, zal toch geen normaal denkend mensch durven volhouden. Waarbij nog komt, dat eenmaal per drie maanden in ons *Weekblad* alle gecontroleerde inkomsten en uitgaven in maandstaten worden gepubliceerd, zoodat de leden, en ieder die nota wil nemen van den inhoud van ons orgaan, van maand tot maand kunnen nagaan waaraan de gelden zijn uitgegeven en waar ons bezit zich bevindt.

Zou de heer Zimmerman zulk eene contrôle ook aanvaarden in de naamlooze vennootschappen van welke hij commissaris is of was? Wij meenen zulks krachtens de practijk, die wordt toegepast bij de naamlooze vennootschappen nopens de contrôle op inkomsten en uitgaven, te mogen betwijfelen. Doch een roep om regeeringstoezicht te dien aanzien is van dien kant nog niet vernomen.”

Sta mij toe, weledele zeer geleerde heer, dit nog eenigszins te verduidelijken.

De Bondsraad van den Diamantbewerkersbond bestaat uit 25 leden, die de bondsleden uit hun midden kiezen. Het zijn dus geen „vrijgestelden.” Zij genieten geen enkel salaris, geen toelage in welken vorm ook, geen emolumenten, zelfs niet de kosten van het vervoer per tram naar en van de vergaderingen. Deze leden van den Bondsraad zijn intelligente menschen. Er bevinden zich

onder hen, die — let wel, weledele zeer geleerde heer — acten voor boekhouden hebben behaald; er zijn er, die serieus staats-huishoudkunde en staatsinrichting hebben gestudeerd; en allen kunnen in intellectueel en cultureel opzicht de vergelijking met aandeelhouders in, en zelfs met commissarissen en directeurs van alle mogelijke naamlooze vennootschappen glansrijk doorstaan. Indien gij het niet gelooft, dan ben ik bereid u in de gelegenheid te stellen een of meer vergaderingen van den Bondsraad bij te wonen, opdat gij u kunt overtuigen, dat ik geen woord te veel heb gezegd.

Deze Bondsraad nu kiest uit zijn midden een commissie van drie leden, die het beheer, door den penningmeester gevoerd, controleert. Dit geschiedt op de nauwgezetste wijze, die zich laat denken. Voor elke uitgave, hoe gering ook, moet quitantie aanwezig zijn. Alle quitanties, bescheiden, uitkeeringskaarten van allerlei aard enz. worden zorgvuldig nagegaan en alles wordt met de desbetreffende boeken vergeleken. Kasgelden worden geteld, bankstaten worden uitgepluisd, de zich in bankkluizen bevindende effecten worden onderzocht.

Geschiedt dit alles ook in naamlooze vennootschappen? Geven daar de aandeelhouders slechts décharge na zich op zulke wijze van alles te hebben vergewist, wat het beheer, tot in de geringste onderdeelen betreft?

Durft gij nog volhouden, dat zulk een contrôle, waarbij dan nog die van een accountant over de boekhouding komt, ondeugdelijk en verwerpelijk is?

Ongetwijfeld durft gij dit. Gij doet het, door in *De Telegraaf* te beweren, dat de leden van zulk een contrôle-commissie niet beschikken over de noodige boekhoudkundige bekwaamheid. Maar ik zeide u reeds, dat er hier sprake is van zeer intellectuele mensen, waaronder zich bevinden, die boekhoudkundig behoorlijk onderlegd zijn. Maar het voornaamste is wel, dat ieder gewoon verstandig mensch, die de hoofdbewerkingen der rekenkunde machtig is, deze contrôle kan uitoefenen. Want de Diamantbewerkersbond is geen handelszaak, geen industriële onderneming, geen bank, dus geen instelling, die een ingewikkelde administratie heeft. De administratie van den Bond is wel uitgebreid, doch zeer eenvoudig — simpele inkomsten en uitgaven, welke te controleeren wel tijdroovend, doch geenszins moeilijk is.

Maar wat baat het, u dit alles te vertellen? Gij blijft toch bij uw bewering, dat het met het beheer der vakverenigingsbezittingen in het algemeen, met dat in den Diamantbewerkersbond bijzonderlijk, een janboel is. Welnu, laat mij u dan een voorstel doen. Laat ons samen de heeren Th. Limperg, Dr. J. G. Volmer, Dr. N. J. Polak (geen familie van mij), hoogleeraren onderscheidenlijk aan de Universiteit van Amsterdam, de Technische Hoogeschool te Delft en de Handels-Hoogeschool te Rotterdam, uitnoodigen een onderzoek in te stellen naar het financieel beheer in den Diamantbewerkersbond, in den uitgebreidsten zin, over elk verlangd tijdperk, zonder eenige restrictie. Als deze heeren ook maar één — u verstaat mij: één enkele — aanmerking kunnen maken, betaal ik de kosten van het onderzoek. In het tegenovergestelde geval betaalt gij deze.

Gij zijt er zeker van, dat ons financiëel beheer den toets der critiek niet kan doorstaan, is het niet?

Welnu, hier is een schoone gelegenheid om dit ten aanschouwe van het geheele Nederlandsche volk te bewijzen, zonder dat het u eenige moeite, zonder dat het u een cent zal kosten.

Gij stemt immers toe, weledele zeer geleerde heer?

En nu zal ik de wisselende stroomingen van uw artikel in *De Telegraaf* van 26 April 1934 volgen en u mededeelen tot welke opmerkingen zij mij aanleiding geven.

Nadat gij, zooals hier reeds werd gereleveerd, hulde hebt gebracht aan den offerzin der arbeiders, die het bezit der vakvereenigingen hebben bijeengebracht, dit zelfs nog steeds vergrooten, zegt gij, dat „niet (mag) ontbreken een onderzoek naar de wijze waarop het wordt beheerd en besteed.”

Waarom mag zulk een onderzoek niet ontbreken? Het betreft immers particulier bezit. Wat hebt gij daarmede te maken? Wat heeft wie ook daarmede uit te staan? Deze miljoenen zijn eigendom van de vakvereenigingsleden, die alle gelden hebben gestort. Zij, en zij alléén, hebben te bepalen wie deze kapitalen zullen beheeren en hoe het zal geschieden. Zij, en zij alléén, hebben te bepalen hoe de gelden zullen worden besteed, voor welke doeleinden en in welke mate uitgaven zullen geschieden. Of het beheer deugdelijk is, hebben zij te beoordeelen. Of de uitgaven volgens de gestelde regelen en wettig genomen besluiten geschieden, hebben zij na te gaan. Daar heeft verder niemand zijn neus in te steken. Wie dit wèl poogt te doen, geeft blijk van door niets gerechtvaardigde aanmatiging.

Gij hebt hier niets te onderzoeken, gij niet, en Mussert niet, en niemand.

Waaraan ontleent ge het recht om u te mengen in andermans particuliere aangelegenheden? Aan het feit dat gij Dr. A. R. Zimmerman zijt? Dit moge in uw eigen oogen een vrijbrief zijn voor impertinente bemoeienis met de zaken van anderen, maar voor deze anderen heeft het niet de geringste beteekenis. Wat is er in uw leven, in uw loopbaan, wat hebt gij gedaan en tot stand gebracht, wat doet gij en wat brengt gij tot stand, dat u het recht zou geven als *censor morum* over anderen op te treden? Gij zijt secretaris van de gemeente Dordrecht geweest, daarna burgemeester van deze gemeente, vervolgens burgemeester van Rotterdam. Wat is daarin voor bijzonders gelegen? Er zijn tallooze gemeente-secretarissen en burgemeesters geweest, en er zijn er nog, die hunne ambten voor het minst even goed hebben vervuld, of vervullen, als gij het hebt gedaan. Zij gingen of gaan, waardig en bescheiden hun weg en geen hunner vond in deze ambtsvervulling aanleiding tot de grenzelooze zelfverheffing en aanmatiging, die gij ten toon spreidt. Verder zijt gij opgetreden als Volkenbonds-dwarskijker te Weenen — een functie, die elke accountant had kunnen vervullen, en waarschijnlijk met meer tact en met het verwekken van minder ergernis, dan gij het hebt gedaan.

Wat is er nu in de drie ambten, die gij hebt vervuld, of in de wijze, waarop gij deze vervuld hebt, gelegen, dat u aanspraak

zou geven op de bevoegdheid — die overigens niemand bezit, wie en wat hij ook zij — andermans zaken te bedisselen? Niets, hoegenaamd niets. Uw brevet bestaat in niets anders dan in uw toemeloosze zelfoverschatting.

Maar buiten de genoemde officieele ambten zijt gij ook in andere functies opgetreden, treedt gij nog steeds op, namelijk als commissaris van naamlooze vennootschappen. Misschien meent gij in deze hoedanigheid zoo voortreffelijk werk te hebben verricht, en te verrichten, dat gij uit dezen hoofde gelooft als waker tegen werkelijke of in uw verbeelding bestaande ongerechtigheden binnen de vakverenigingen te mogen optreden.

Laat ons eens zien.

Er was nog slechts weinige jaren geleden (eigenlijk bestaat zij nog, als hopelooze ruïne) in ons land een naamlooze vennootschap, de Industriële Disconto Maatschappij, welker bedrijf hoofdzakelijk of geheel bestond in het financieren van den handel in automobielen. Van deze vennootschap waart gij commissaris — als ik mij niet bedrieg zelfs (althans gedurende eenigen tijd) president-commissaris.

In het in 1931 verschenen verslag dezer vennootschap stond o.a. het volgende te lezen:

„Met leedwezen vermelden wij, dat de heer Dr. A. R. Zimmerman, in verband met andere werkzaamheden en de mogelijkheid van langdurige afwezigheid, zich niet in staat achtend aan de zaken van de maatschappij zooveel tijd te geven als hij meende, dat in de bestaande omstandigheden van commissarissen kan worden verwacht, ten slotte zijn mandaat ter beschikking heeft gesteld.”

Gij hadt op het genoemde tijdstip, in 1931, dus geen tijd om het ambt van commissaris van de Industriële Disconto Maatschappij te vervullen en gij zoudt waarschijnlijk ook langdurig afwezig zijn. Dus naamt gij ontslag.

Dit klinkt alles zeer plausibel.

Maar in het zelfde jaar 1931 kwam in het verslag van De Twentsche Bank de volgende passage voor:

In uw vorige jaarlijksche algemeene vergadering werden in plaats van de aftredende leden van onzen raad (d.i. de raad van commissarissen, H. P.), den heer W. C. Hudig en wijlen den heer P. Bredius, alsmede ingevolge den wensch om het college met één lid uit te breiden, tot commissaris gekozen de heeren Dr. A. R. Zimmerman” enz.

Gij waart dus in 1930 te overladen met werkzaamheden, om commissaris te kunnen blijven van de Industriële Disconto Maatschappij. Maar deze overlading belette u niet commissaris te worden van De Twentsche Bank. Zelfs „de mogelijkheid van langdurige afwezigheid”, die mede u verhinderde commissaris te blijven van de Industriële Disconto Maatschappij, was geen hinderpaal voor het aanvaarden van het commissarisschap van De Twentsche Bank.

Nu zoudt gij kunnen zeggen: dat zijn mijn zaken, waarmee gij niets hebt uit te staan.

Inderdaad. Maar gij bemoeit u met *mijn* zaken, waarmee gij niets hebt uit te staan. En daarom zal *ik* die zaak van u nu eens bekijken.

Korten tijd, nadat gij waart afgetreden als commissaris van de Industriële Disconto Maatschappij, stortte deze vennootschap,

na tien tot vijftien millioen gulden te hebben verspeeld, ineen en er kwam bij deze catastrophie zoo weinig fraais aan den dag, dat in een vergadering der gedupeerde aandeelhouders werd verlangd dat zij failliet zou worden verklaard, omdat alsdan een gerechtelijk onderzoek naar het gevoerde beheer zou worden gehouden.

Voor dat beheer waart gij mede aansprakelijk. Dat de aandeelhouders, die, mede onder de bekoring van uw naam, hun geld in de Industriële Disconto Maatschappij hadden gestoken, hun duiten kwijt waren, was een gevolg van de bedrijfs-politiek, die met uwe medewerking en onder uw toezicht werd gevoerd.

Gij zaagt natuurlijk, dat het zou mis loopen, lang vóór het tijdstip der ineensstorting. Op het oogenblik van uw aftreden was reeds acht millioen verloren. En toen verloochende de held van November 1918 zijn aard niet. Toen hadt gij geen tijd meer, en gij zoudt waarschijnlijk langdurig afwezig zijn. In gewoon Nederlandsch: toen poetstet gij de plaat. Gij liet anderen zitten met de peren, die gij hadt helpen bakken. Gij liept liever niet de kans om bij een eventueel gerechtelijk onderzoek voor den rechter te verschijnen. In plaats van als rechtschapen, althans als moedig man, te staan voor uw daden, bracht gij u zelf tijdig in veiligheid, weledele zeer geleerde heer.

Dat was nu niet bepaald fraai. Maar welk woord is voldoende, om de aanmatiging, neen, de brutaliteit te omschrijven, waar mede gij de eer en den goeden naam van vakvereenigingsbestuurders aantast door middel van verdachtmakende toespelingen op het beheer der hun toevertrouwde gelden, gij, die als commissaris van de Industriële Disconto Maatschappij met de ook aan uwe zorgen toevertrouwde gelden hebt laten omspringen op een wijze, die ten slotte alles deed verdwijnen, gij, die geringschattend schrijft over de contrôle-commissie in den Diamantbewerkersbond?

Gij verlangt een onderzoek naar de wijze waarop de gelden van de vakvereenigingen, in het bijzonder die van den Diamantbewerkersbond, worden beheerd en besteed. Ik ben zoo weinig bevreesd voor zulk een onderzoek, dat ik u reeds uitgenoodigd heb, het, op kosten van ongelijk te doen houden door drie hoogleeraren in het accountantsvak. Maar waarom hebt gij nooit een onderzoek geëischt naar de gestie van de Industriële Disconto Maatschappij, voor welke gij mede verantwoordelijk waart?

Waarom zou er een onderzoek moeten ingesteld worden bij den Diamantbewerkersbond, die, onder *mijn* leiding, veertig jaren lang aan alle zijne verplichtingen stiptelijk heeft voldaan, aan wien noch de leden, noch derden ooit een cent zijn tekortgekomen — en waarom zou er geen onderzoek moeten gehouden worden naar de Industriële Disconto Maatschappij, die onder uw leiding binnen weinige jaren zeer vele millioenen naar de weerlicht heeft geholpen?

De Diamantbewerkersbond honoreerde *mijn* leiding aanvankelijk met 23, daarna met 30, verder met 50, ten slotte met 100 gulden per week.

Met hoeveel heeft de Industriële Disconto Maatschappij uw leiding — godbetert — langs den weg der tantièmes gehonoreerd?

Zou het veel minder dan gemiddeld 15.000 gulden per jaar zijn geweest?

In deze dingen zeer wel ingewijden hebben mij verzekerd, dat de geringste u toegekende tantième 12.000, de hoogste 30.000 gulden per jaar heeft bedragen.

En dan durft gij hoonend nopens mij o.a. schrijven, dat de lang „niet geringe salarissen der bestuurders nog even hoog als in 1928” zijn en „dat bij zoo grooten nood der arbeiders de vrijgestelden geen offer brengen, doet pijnlijk aan.”

Welke offers hebt gij gebracht aan de gedupeerde aandeelhouders van de Industriële Disconto Maatschappij? Welk gedeelte van uwe te hunnen koste genoten tantièmes hebt gij hun gerestitueerd, als kleine tegemoetkoming in hunne groote verliezen?

Geen cent natuurlijk, gij onbaatzuchtige zedenmeester!

Gij hebt de duiten, of beter: de zeer vele bankbiljetten in uw zak gehouden.

En gij hebt meer gedaan dan dit: gij hebt gezorgd, dat gij geen schade zoudt lijden, toen gij, als de ratten het zinkende schip, de Industriële Disconto Maatschappij verliet. Vóór de débâcle, die gij mede veroorzaakt hebt, maakt gij u uit de voeten. Aan de vette tantièmes was een einde gekomen.

Maar tantièmes zijn ook elders in de wacht te sleepen.

Al ben ik slechts een door mensen van uw kaliber gering-schatte „vrijgestelde” en dus een vreemdeling in het sérail, waarin gij opgevoed zijt, zoo weet ik toch wel een en ander van hetgeen in de binnenste kringen van uwe soortgenooten geschiedt. Zoo weet ik o.a. ook, hoe de vrienden elkander daar aan commissaris-baantjes helpen. Toen gij dus de Industriële Disconto Maatschappij vóór het losbarsten van de bui, die gij beter dan iemand anders wist dat op komst was, verliet, hebt gij, onbaatzuchtige man, die toch zoo pijnlijk aangedaan zijt omdat ik nog het zelfde salaris geniet als in 1928 (hetgeen overigens onwaar is), u onverwijld gewend tot de vriendjes, die u aan een ander commissarisschap konden helpen. De vriendjes wisten te bewerken, dat er een „wensch” kwam, om „het college” van commissarissen van De Twentsche Bank „met één lid uit te breiden”; en dat ééne gewenschte lid waart gij. Toen hadt gij op eenmaal geen „andere werkzaamheden” meer en er bestond ook niet langer „mogelijkheid van langdurige afwezigheid,” zoo dat gij, die wel wist, dat de Industriële Disconto Maatschappij nooit weer tantièmes zou uitdeelen, onverwijld uw zak hebt kunnen openen voor de tantièmes, die De Twentsche Bank u voor de te uwen behoefte geschapen sinecure, zou toekennen.

Deze manoeuvre is eenigszins misgeloopen. Want sedert gij commissaris werdt van De Twentsche Bank, heeft deze instelling ondanks uwe buitengewone eigenschappen als organisator, financier en wat al niet meer, geen dividend boven 4% kunnen uitkeeren, in welk geval de commissarissen geen tantième genieten, doch slechts een toelage van f 1000.— per jaar, waar-schijnlijk plus reiskosten en presentiegeld. De manoeuvre heeft dus tot nog toe niet aan uwe verwachtingen beantwoord, doch aangezien de Industriële Disconto Maatschappij u toch geen

tantièmes meer kon opleveren, zijn die duizend pop van De Twentsche Bank alvast „meegenomen”. Wie 't kleine versmaadt, is het groote niet waard.

Gij zijt echter niet alleen pijnlijk getroffen door het feit, dat mijn bezoldiging sinds 1928 niet is verminderd, maar uw zachtzinnig gemoed — het is algemeen bekend hoe teeder gij zijt — wordt nog bovendien gekweld door machteloos medelijden met de arme werkloozen. In uwe edelaardigheid voelt gij u gedrongen het volgende te schrijven:

„Zoo zal, om te beginnen, menigeen zich afvragen, waarom deze enorme rijkdom niet allereerst wordt gebruikt voor de verzachting van het lot der vele werkloozen, die vroeger toch ook altijd trouw hebben gestort, en het zelfs, met hulp der Regeering, nog doen. Want onder de 31 miljoen zijn niet begrepen de z.g. werkloozenkassen; die staan daarbuiten. Het genoemde kapitaal is en blijft vóór alles bestemd voor politiek, propaganda, de financiering van stakingen, het steunen der pers en soortgelijke doeleinden, maar de behoeftige vakgenooten, die wel steun trekken, maar in kleding en huisraad achteropgeraken, worden vrijwel niet geholpen door de organisaties, waarvoor zij zich zoovele offers hebben getroost, en die zoo reusachtige kapitalen hebben opgehoopt. Is het redelijk en mogen de werkloozen er vrede mede hebben dat dit aldus blijve, ook wanneer straks de steunbedragen aanzienlijk worden verminderd?”

Weledele zeer geleerde heer, gij begaat in deze vriendelijke tirade, overvloeiend van uwe welbekende liefde voor de arbeiders en die gij dan ook stellig met trillende handen en vochtige oogen hebt geschreven, een „vergissing”. Niet één enkele cent van het bezit onzer vakbonden, dus ook niet van dat van den Diamantbewerdersbond, wordt besteed aan „politiek,” evenmin aan „het steunen der pers.”

Gij hebt de verslagen van den Diamantbewerdersbond, blijkens uw artikel, immers grondig bestudeerd, niet waar? Hebt gij er één post in gevonden, die iets te maken heeft met „politiek”? Stellig niet, want uitgaven van dezen aard doet de Bond niet; en geheime fondsen, waaruit „politiek” zou kunnen bekostigd worden, bezit de Bond evenmin als andere vakverenigingen.

„Het steunen der pers.” Daarmede bedoelt gij niet het Bondsorgaan, doch *De Arbeiderspers*, *Het Volk*, enz. Hebt gij een post gevonden in de genoemde verslagen, die u het recht geeft te schrijven, dat de Diamantbewerdersbond *De Arbeiderspers* steunt? Stellig niet, want zulke steun wordt niet verleend en is nooit verleend geworden.

Gij hebt u dus schuldig gemaakt aan hetgeen de Britsche staatsman Balfour noemde *a terminological inexactitude*. Gij zijt niet alleen „weledel,” doch ook „zeer geleerd” en dus is vermoedelijk uw kennis van de Engelsche taal voldoende om u deze euphemistische uitdrukking te doen begrijpen. Maar deze brief is openbaar. Ook anderen lezen hem (waarschijnlijk met meer genoegen dan gij) en onder hen kunnen er zijn, minder bedreven in uitheemsche talen. Ten behoeve van dezulken deel ik dus mede, dat Balfour bedoelde: een leugen.

Maar nu zult gij wellicht zeggen, dat gij niet bedoeld hebt *steunen* in den letterlijken zin des woords, d.w.z. geld geven *à fonds perdu*, doch iets anders, dat blijkt uit de volgende aanhaling uit uw artikel:

„Het is volstrekt niet onze bedoeling ongegronde verdenking te wekken,

maar desniettemin mag niet verzwegen worden dat ook in Nederland voor het richtig beheer der 31 miljoen gulden niet voldoende waarborg bestaat.

Zoo is het algemeen bekend, dat de tot het N.V.V. behorende Vakbeweging meer dan f 2.000.000.— „belegd” heeft in de Arbeiderspers, en wel f 250.000.— aan aandelen en f 1.800.000.— aan 4½ en 4 pCt. obligaties. Een „belegging” die zorgzame rentmeesters niet gaarne voor hunne rekening zouden nemen. De Algemeene Nederlandsche Diamantbewerders Bond bezit ongeveer f 350.000.— van zulke obligaties en zij staan voor 100 pCt. in de balans, want het is bij dien Bond regel, dat alle effecten tegen aankoopwaarde worden opgenomen!”

De Diamantbewerdersbond heeft in het verleden, toen de N.V. De Arbeiderspers nog niet bestond, herhaaldelijk leeningen verstrekt ten behoeve van het dagblad *Het Volk*. De bedongen rente werd dan steeds stipt betaald en de aflossingen geschieden onveranderlijk op de overeengekomen tijdstippen.

Toen nu de N.V. De Arbeiderspers werd gesticht, had de Bond geen enkel bezwaar tegen deelneming in de *obligatie-leeningen* dezer vennootschap, die tot nog toe rente en aflossingen heeft betaald met een stiptheid, die vele beleggers wel zouden willen dat het geval zou zijn met talrijke, u niet onbekende, kapitalistische ondernemingen, waarin zij een deel van hun vermogen hebben gestoken.

Maar, zoo zegt gij, „zorgzame rentmeesters” zouden deze belegging „niet gaarne voor hunne rekening nemen.” Waarom zouden zij dit niet? Gij zegt, dat het niet is uwe „bedoeling ongegronde verdenking te wekken.” Doch in werkelijkheid laadt gij even ongegronde als smadelijke verdenking op de Directie en de commissarissen van de N.V. De Arbeiderspers, menschen, wier karakter gerustelijk naast het uwe kan worden gesteld. Want gij doodverft de onderneming, die zij besturen, als een onbetrouwbare, bij welke „zorgzame rentmeesters” geen gelden zouden beleggen.

Ik herhaal: waarom zouden zij dit niet?

De N.V. *De Arbeiderspers* wendt het geld der haar verstrekte leeningen op geheel normale wijze aan. Zij bezit een groot nieuw gebouw te Amsterdam, alsmede verschillende goede gebouwen in andere steden; zij exploiteert een groote en eenige kleine, voortreffelijk geoutilleerde drukkerijen en een clichéfabriek; zij geeft een groot aantal dag- en weekbladen en andere periodieken uit; zij houdt zich bezig met uitgeverij en boekhandel op belangrijke schaal, en bezit alom in den lande fraaie boekwinkels. Het bedrijf wordt uitnemend geleid en beheerd. Het komt zijne verplichtingen getrouwelijk na. Rente en aflossingen worden steeds ten volle en op de vervaldagen betaald.

Kunt gij dit ook zeggen van alle kapitalistische ondernemingen?

Hoe is het, bij voorbeeld, den obligatiehouders van de Hollandsche Stoomboot-maatschappij vergaan? En die van den Koninklijken Hollandsche Lloyd — om van vele andere vennootschappen te zwijgen?

Maar waarom zou ik voorbeelden noemen? Gij kent van nabij een zeer sprekend voorbeeld: de Industriële Disconto Maatschappij.

Zouden „zorgzame rentmeesters” belegging van gelden bij die vennootschap wel „gaarne voor hun rekening” hebben genomen? Misschien wel, omdat zij uw naam daaraan verbonden wisten

en in hunne onnoozelheid daarin een waarborg hadden kunnen zien voor soliditeit, deugdelijk beheer en voorzichtig beleid. Maar dan zouden zij van een koude kermis zijn gekomen, mijnheer de financiële moralist.

Als de Diamantbewerkersbond zeg tien jaren geleden eenige tonnen gouds had gestoken in de Industriële Disconto Maatschappij, dan zoudt gij mij waarschijnlijk een „zorgzame rentmeester” hebben genoemd. Een deel van dat geld zou dan, in den vorm van tantièmes, in uw zak zijn terecht gekomen. Maar de Bond zou alles hebben verloren in die onderneming, waarvan gij een der roemruchte leiders zijt geweest.

Maar nu zal ik u iets zeer bijzonders toevertrouwen. Luister!

Iedere industriële onderneming, elk bedrijf kan mislukken. Vraag het maar uw vriend Kröller en uw mede-ex-commissarissen van de Industriële Disconto Maatschappij. Zoo zouden onvoorzijne omstandigheden oorzaak kunnen worden, dat de N.V. De Arbeiderspers te gronde gaat. Het is niet waarschijnlijk, maar het zou toch kunnen gebeuren.

Welnu, als dit onverhoopt mocht geschieden, dan zal vijf en negentig procent der leden van den Diamantbewerkersbond hun vertegenwoordigers en bestuurders niet het geringste verwijt maken wegens het verloren gaan van de drie en een halve ton, in de N.V. De Arbeiderspers belegd. Zij zouden evenmin kikken, als deze vennootschap te eeniger tijd niet in staat zou zijn rente en aflossing te voldoen. Waarom niet? Omdat zij zouden weten, dat hun geld werd aangewend, niet om aandeelhouders dikke dividenden te bezorgen, noch om de begeerten van tantième-gulzigaards (gij kent zulke toch wel, weledele zeer geleerde heer) te bevredigen, doch ten behoeve van de stoffelijke en zedelijke verheffing, van den vooruitgang en de bevrijding der arbeidersklasse.

Zooiets verstaat gij niet, gij, tantième-slikkende commissaris van een half dozijn of zoo naamlooze vennootschappen. Zooiets kunt gij niet verstaan, omdat u alle idealisme ontbreekt, omdat uw dorre ziel geen andere begeerten herbergt dan die naar stof-felijk voordeel, zoodat gij van het streven en strijden der arbeiders even weinig verstaat als een onmuzikaal mensch begrijpt dat anderen bij Beethoven en Bach het hoogste genot vinden.

Gij geeft door middel van een uitroep teken uw hoonende verbazing te kennen, dat de obligaties van de N.V. De Arbeiderspers in de balansen van den Diamantbewerkersbond voorkomen voor 100 pCt.

Waarom zouden zij niet?

Deze obligaties worden niet ter beurse verhandeld. Er bestaat nopens haar dus geen koers-notering, die bij het opmaken van de balans kan, of moet, dienen. Maar zij moeten toch op de balans voor een bepaalde waarde voorkomen. Welnu, indien de onderneming, welker obligaties moeten worden getaxeerd, goed is en gezond; indien haar geld gestoken is in goede gebouwen, machines enz.; indien haar bedrijf floreert; indien betaling van rente en aflossing met onveranderlijke stiptheid geschieden; indien er, naar menschelijke berekening, niets is, dat een voor haar ongunstige toekomst doet voorzien; wat is er dan tegen, dat

men zulke obligaties voor 100 pCt. op de balans brengt?

Ik schrijf dit gedeelte van dezen Openbaren Brief, dien ik mij verwaardig tot u te richten, op Vrijdag 18 Mei 1934. Neem nu eens de Amsterdamsche officiële prijscourant van dien dag ter hand. Daar ziet gij alle Nederlandsche Staatsobligaties van het 4 en $4\frac{1}{2}$ procents rente-type genoteerd op ruim 101. Vrijwel alle solide, of solide geachte, obligaties van gelijk rente-type, van industrie'e, mijnbouw, hypothecaire en andere ondernemingen, noteeren eveneens om de 100 pCt. Waarom zou de Diamantbewerksbond dit dan niet mogen doen ten opzichte van de obligatiën van De Arbeiderspers? Omdat het in uw vieze, onwelriekende kraam te pas komt een onderneming van de arbeidersbeweging te besmeuren en het Bestuur van den Diamantbewerksbond verdacht te maken.

Dezelfde bedoeling hebt gij ook ten opzichte van het laatstgenoemde college, als gij zegt, dat het „bij dien Bond regel (is) dat alle effecten tegen aankoopwaarde worden opgenomen.”

Deze insinuatie zal ik behandelen bij de ontleding van een ander onderdeel van uw artikel. Vooraf zal ik mij bezighouden met uw welgemeende, om niet te zeggen hartroerende weeklacht over het lot der werkloozen en uwe edele verontwaardiging over de ongevoeligheid, ja snoodheid der „vrijgestelden,” die de millioenen, welke zij onder hun beheer hebben, niet aanwenden tot leniging van den nood, waarin zoo talrijke vakvereenigingsleden verkeerden.

Gij hebt dan de vraag gesteld,, „waarom deze enorme rijkdom,” namelijk het gezamenlijk bezit van de Nederlandsche vakbonden van alle richtingen, „niet allereerst wordt gebruikt voor de verzachting van het lot der vele werkloozen.” Verder zeidet gij, dat „de behoeftige vakgenooten, die wel steun trekken, maar in kleeding en huisraad achterop geraken, worden vrijwel niet geholpen door de organisaties, waarvoor zij zich zoovele offers hebben getroost en die zoo reusachtige kapitalen hebben opgehoopt.” Ten slotte vraagt gij: „Is het redelijk en mogen de werkloozen er vrede mede hebben dat dit aldus blijve, ook wanneer straks de steunbedragen worden vermindert?”

De voorstelling, die gij in dit fragment van uw artikel geeft van de betrekking tusschen een vakvereeniging en hare leden, is valsch. Gij doet het namelijk voorkomen, alsof de vakvereeniging een instelling is, voor welke de arbeiders, die er toe behooren, „zich zoovele offers hebben getroost” en die nu tot de offervaardige arbeiders zegt: gij hebt uw geld bij mij gestort; gij verkeert, wijl gij werkeloos zijt, in nood; ik bekommer mij daar niet om; gij moet maar zien elders hulp en steun te vinden; van mij, vakvereeniging, krijgt gij geen cent; mijn kapitaal houd ik vast en ik geef u zelfs niet één stuiver voor de aanschaffing van „kleeding en huisraad,” waaraan gij zoo dringend behoefte hebt.

Gij moet wel een zeer geringen dunk hebben van het geestelijk peil, dat de lezers van *De Telegraaf* hebben bereikt, als gij aanneemt, dat zij zulk een voorstelling van de betrekking tusschen eene vakvereeniging en hare leden als de juiste zullen aanvaarden.

In een op democratischen grondslag gevestigde vereeniging zijn het de leden, en de leden alléén, die bepalen hoe zij zal worden bestuurd, wie haar zullen besturen, hoe hoog de contributies aan de vereenigingskas zullen zijn, voor welke doeleinden deze kas is bestemd, welke uitkeeringen uit deze kas den leden zullen worden toegekend, onder welke voorwaarden dit zal geschieden enz.

Zoo is het ook in den Diamantbewerkersbond.

Constitueerende vergaderingen, welker leden de bondsleden uit hun midden hadden gekozen, hebben de statuten en het huis-houdelijk reglement van den Bond, waarin ook alle bepalingen nopens de uitkeerings- en ondersteuningsfondsen voorkomen, ontworpen; daarna hebben de bondsleden zelf deze door middel eener schriftelijke stemming vastgesteld. Met de wijzigingen, die statuten en reglement in den loop der jaren ondergingen, werd dezelfde procedure gevolgd.

Gij hebt het dus wél verstaan: de bepalingen, volgens welke de Bond wordt bestuurd, de gelden worden beheerd, de uitkeeringen en ondersteuning worden toegekend, hebben de leden zelf, door middel van hoofdelijke schriftelijke stemming goedgekeurd en vastgesteld.

De Diamantbewerkersbond is dus geen instelling als bij voorbeeld een spaarkas, bij welke men zijne storting doet, onder bepalingen en voorwaarden, die anderen hebben gemaakt, over welke de spaarder niets te zeggen heeft, waarin hij geen verandering kan brengen en over welke hij geen toezicht kan uitoefenen. De Diamantbewerkersbond is, evenals alle andere vakvereenigingen, geen instelling buiten de leden, doch de leden zijn met elkander de Bond. Zij hebben zich dus geen „offers getroost” ten bate van organisaties, doch ten bate van zich zelf en zij kunnen derhalve vrijelijk beschikken over de geheele gestie van den Bond.

Welnu, de leden van den Bond hebben bepaald, dat er zullen zijn fondsen tot uitkeering van ondersteuning aan leden, betrokken bij industriële conflicten, aan zieken, aan door een ongeval getroffen, aan vrouwelijke leden bij bevalling, aan leden ouder dan 65 jaar, aan de nabestaanden van gestorven leden en aan werkelooze leden.

Hier is slechts de laatst-genoemde ondersteuning in het geding. Zij is belichaamd in een werkeloozenkas, die gevormd wordt uit bijdragen der leden, waarop Rijk en Gemeente bijslagen geven. De leden van den Diamantbewerkersbond hebben ten behoeve dezer kas sinds vele jaren de niet geringe bijdrage van een gulden per week geofferd.

Deze werkeloozenkas kent den verzekerden leden, als zij zonder werk komen, een uitkeering toe, die echter na een zeker aantal weken een einde neemt. Ondanks dezen beperkten duur der uitkeeringen zou in deze reeds bijna vijfjarige crisis de kas niet aan hare verplichtingen hebben kunnen voldoen; want tegen een zoo geweldige drainage is zulk een kas uiteraard niet berekend en dus ook niet bestand. Dus moest de Overheid om bijstand worden gevraagd. Zij verleende dezen ook, doch op voorwaarde, dat ook de Bond bijstand zou verleen en wel ten

bedrage van f 325.000.—, zegge en schrijve drie maal honderd en vijf en twintig duizend gulden — en dit alleen reeds in deze crisisperiode; want ook in vroegere tijdperken van werkeloosheid van zeer aanzienlijken omvang heeft de Bond, eveneens op verlangen van de Overheid, tonnen gouds in de werkloozenkas moeten storten.

Dit hadt gij kunnen weten, want gij hebt immers de financieele verslagen van den Bond zorgvuldig bestudeerd en in deze verslagen staan deze stortingen ten bedrage van f 325.000.— vermeld.

Desondanks doet gij het in uw artikel in *De Telegraaf* voorkomen, alsof er uit de bondskas ten behoeve van de werklooze bondsleden geen cent uit de Bondskas is afgestaan.

Of gij wist het niet — en dan blijkt daaruit, dat gij maar lukraak beschuldigingen en verdachtmakingen schrijft, zonder kennis van de feiten, waarop gij deze baseert.

Als gij deze methode ook te Weenen hebt gevolgd, zal men te Genève weinig genoeg hebben gehad van de wijze waarop gij uw taak hebt volvoerd.

Of acht gij deze methode ongeoorloofd in het algemeen, doch geoorloofd tegenover „vrijgestelden?”

Indien een lid de uitkeering uit de werkloozenkas ten volle heeft genoten, maar nog altijd geen werk heeft kunnen vinden, dan is hij „uitgetrokken” en komt in aanmerking voor crisissteun.

Deze steun komt geheel voor rekening van de Overheid; de vakverenigingen dragen er niet toe bij, behalve op ééne wijze: zij voeren, elk voor hare leden, de geheele administratie van deze steunverleening, de uitbetaling der steunbedragen daarin begrepen. Dit vordert aanzienlijke uitgaven. De overheid verleent slechts een zeer geringe bijdrage in deze kosten. Voor den Diamantbewerkersbond bedragen deze administratieve uitgaven meer dan f 17.000.— per jaar.

Let wel, dit zijn uitgaven die voor rekening van de Overheid behooren te komen en die zij ook zou hebben te dragen, als de vakverenigingen deze niet vrijwillig voor hare rekening hadden genomen.

De Diamantbewerkersbond heeft dus gedurende deze crisis niet slechts f 325.000.— uit zijn kas ten behoeve van de ondersteuning zijner werklooze leden afgestaan, doch deze Bond betaalt bovendien ten behoeve van dezelfden, en tevens tot verlichting van de lasten van de Overheid, jaarlijks ten minste f 17.000.— uit deze zelfde kas.

Van den crisissteun kan men tot nog toe zeggen (weldra wellicht niet meer) dat hij het den werkloozen arbeiders en hunne gezinnen mogelijk maakt in het leven te blijven en een dak boven het hoofd te houden. Verder strekt deze steun niet. Gij zegt dan ook terecht, dat de steuntrekkenden „in kleeding en huisraad achterop geraken.” Zelfs de aanvullende hulp van het Nationaal Crisis-Comité voorziet maar gebrekkig in deze behoefte.

Maar nu komt gij en vraagt, waarom dan de „reusachtige kapitalen” van de vakbonden niet worden aangewend, om in de behoefte aan „kleeding en huisraad” te voorzien.

Het stellen van deze vraag bewijst opnieuw, dat gij schrijft over dingen, waarvan gij niets weet, of wel dat gij er wel kennis

van bezit, doch deze verbergt, ten einde de vakvereenigingen, en vooral hare bestuurders, in discrediet te kunnen brengen.

Laat mij aannemen, dat gij ook over dit onderwerp, als over zoo vele andere, schrijft met het aplomb van den deskundige, terwijl gij in werkelijkheid een onwetende zijt — en sta mij toe u in het A B C van deze dingen in te wijden.

De gesteunde werkelooze is verplicht van elke cent, die hij buiten den hem toegekenden steun, ontvangt, aangifte te doen. Gewoonlijk wordt dan $\frac{2}{3}$ van het bedrag afgetrokken van den steun, in sommige gevallen zelfs meer. Dit geldt niet alleen eigen ontvangsten, doch ook die van leden van het gezin des gesteunde.

Indien nu de Diamantbewerkersbond zou besluiten zijnen crisissteun trekkenden leden toelagen te verstrekken voor den aankoop van „kleeding en huisraad,” of voor welk doel ook, dan zouden eenvoudig gelijke bedragen van den hun toegekenden overheidssteun worden afgetrokken. Van aankoop van „kleeding en huisraad” zou dan niets kunnen komen. Het eenige, dat gebeurd zou zijn, ware geweest, dat de Bond aanzienlijke bedragen zou hebben uitbetaald, die anders ten laste van de Overheid zouden zijn gekomen. Maar de werkelooze leden zouden er niet één enkelen cent beter door zijn geworden.

Indien gij dit hebt geweten, dan hebt gij opzettelijk een valsche voorstelling van zaken gegeven en moogt gij zelf de qualificatie uitzoeken, die op zulk eene gedraging past.

Indien het u onbekend was, dan moogt gij nóg zoo „zeer geleerd” zijn, doch dan weet gij blijkbaar niet, dat iemand met wetenschappelijke pretenties niet met een air van gezag schrijft over onderwerpen, die hij niet beheerscht.

Maar hoe onwetenschappelijk uwe methoden ook mogen wezen, gij zult in elk geval in voldoende mate geestelijk toegerust zijn, om te begrijpen — indien gij het althans begrijpen wilt — dat de bestuurders van den Bond niet de dwaasheid begaan het bondsgeid te besteden aan hetgeen in werkelijkheid zou zijn een subsidie aan rijks- en gemeentekassen; want deze kassen zouden precies even veel besparen als de bondskas zou uitbetalen.

„De behoeftige vakgenooten, die wel steun trekken, maar in kleeding en huisraad achterop geraken,” die „vrijwel niet geholpen (worden) door de organisaties” en voor wie gij, zachtmoedig en medelijdend als gij zijt, zoozeer deernis gevoelt, weten zeer wel, dat zij geen cent rijker zouden worden, geen enkel kleedingstuk en hoegenaamd geen huisraad zouden kunnen koopen, als de Bond hun toelagen zou verstrekken. Sommigen hunner zijn immers reeds in het gedrang geraakt, als zij eens een luttel meevallertje verzwegen hadden. Zij denken er dan ook niet aan, te verlangen, dat de Bond zijn kas te hunnen behoeve zal openen, want zij weten, dat het niet te hunnen behoeve zou wezen.

Gij verbeeldt u wellicht de tolk te zijn van de arme werkelooze bondsleden, die door hunne ongevoelige bestuurders zonder „kleeding en huisraad” gelaten worden.

Gij vergist u. Zij kennen hunne bestuurders en zij kennen u. Zij kennen mijne gezindheid, mijne bedoelingen, en zij kennen de uwe en die uwer medefascisten. Zij bezitten oordeel des onderscheids. Maak u dus niet de illusie, dat gij, meneer Zimmerman,

met uwe quasi-mededoogen, scheiding kunt brengen tusschen hen en mij. Verbeeldt u niet, dat gij hen tegen mij, of in het algemeen de leden der vakverenigingen tegen hunne bestuurders, kunt opzetten.

Gij vergist u bovendien nog in een ander opzicht.

Indien de leden van den Diamantbewerkersbond zouden begeeren, dat de bondskas onder hen zou worden verdeeld, dan zou dit voor hen een klein kunstje wezen. Want niet ik beschik over deze kas; mijne medebestuurders beschikken er evenmin over; dit doen de leden zelf. De bevoegdheid, die ik bezit, hebben zij mij gegeven. Zij kunnen mij deze ontnemen wanneer zij willen. Indien de Bondsraad, welks vijf en twintig leden zij uit hun midden als hunne wetgevende vertegenwoordigers hebben gekozen, het wil, kan het geheele bezit van den Bond, tot den laatsten cent, onder de leden worden verdeeld, óók als ik en mijne medebestuurders het niet zouden willen. En als de Bondsraad er niet voor zou te vinden zijn, dan kunnen de bondsleden er zelf toe besluiten. Want een Bondsvergadering — dit is een algemeene ledenvergadering — kan tot *alles* besluiten, dus ook tot bijzondere uitkeeringen aan de leden, zelfs tot verdeling van het geheele kapitaal van den Bond.

Maar hoezeer het u moge verwonderen, het komt geen enkel lid in het hoofd, iets van dezen aard te verlangen. De bondsleden laten het bondsbezit, „waarvoor zij zich zoo vele offers hebben getroost,” onaangetast. Ten eerste, om de reeds genoemde reden, dat uitkeeringen uit de bondskas hun hoegenaamd geen voordeel zouden opleveren. Ten tweede (en hier moet gij nu eens goed op letten), omdat zij, de bondsleden, „zich zoo vele offers hebben getroost,” *niet* om geld bijeen te brengen ten dienste van nuttelooze uitdeelingen in tijdperken van werkeloosheid, doch voor een geheel ander doel.

Zij beoogden met het brengen van deze offers het vormen van een kas, die hen in staat zou stellen hunne arbeidsvoorwaarden te verbeteren, zoo veel als de omstandigheden het zouden toelaten, en deze arbeidsvoorwaarden tegen aanvallen, die daarop eventueel zouden worden gedaan, te verdedigen. Zij beoogden er ook mede, de middelen te verschaffen, noodig om hunne geestelijke en intellectuele ontwikkeling, alsmede die van de geheele arbeidersklasse, te bevorderen. Zij beoogden er ten slotte mede, het hunne bij te dragen tot bestrijding van het tegenwoordige maatschappelijke stelsel, dat hun, hunnen medearbeiders, neen, de geheele menschheid, weinig anders dan onheil brengt, dat niet in staat is hun, die kunnen en willen arbeiden, arbeid en daardoor levensonderhoud te verschaffen, dat slechts waanzinnige concurrentie, ruïneuse autarkie, haat van het eene volk jegens het andere, dolzinnige bewapening en vernietigende oorlogen weet in het leven te roepen, dat de verfoeilijkste tegenstellingen, de grofste onrechtvaardigheden, het bitterste leed oplevert of gedooft, dat in schijn orde handhaaft, in werkelijkheid de gruwelijkste wanorde schept en zelfs beschermt. Zij verafschuwen dit ellendige, aftandsche stelsel, hetwelk gij verdedigt, mede omdat het u in staat stelt er op te parasiteeren, en ter wille van welks (toch altijd tijdelijke) instandhouding gij tot het

fascisme zijt overgegaan, tot het fascisme, dat met dictatuur, met tyrannie, met geweldpleging, met foltering van andersdenkenden, met onderdrukking van gewetens- en uitingsvrijheid, poogt in stand te houden een maatschappelijk bestel, dat onherroepelijk ten doode is gedoemd.

Zij begrijpen voorts, dat het mededoogen, hetwelk gij jegens hen aan den dag legt, schijnvertooning is en dat uw werkelijk oogmerk is, de vakvereenigingen te vernietigen, in elk geval te verlammen.

Zij begrijpen, dat gij dáárom overheids=contrôle op de vakvereenigingen verlangt.

Zij begrijpen, dat gij medelijden met hen veinst en weeklaagt dat de vakvereenigingskassen, die gij zoo graag in een ommezien zoudt geledigd willen zien, omdat het dan met de vakvereeniging zelve zou gedaan zijn, in stand worden gehouden; en zij verlangen slechts dat deze kassen niet worden versnipperd in doel=looze giften.

De werkelozen *mogen* daar niet alleen „vrede mede hebben,” zij *hebben* er vrede mede. Zij willen het niet anders.

Deze openbare brief verschijnt het eerst in het *Weekblad* van den Diamantbewerdersbond, welks leden dus ook de eersten zijn, die hem onder de oogen krijgen. Gij begrijpt dus wel, dat ik u deze verzekering niet zou geven, als ik niet onvoorwaardelijk zeker ware, dat zij met de werkelijkheid in overeenstemming is.

Staak dus maar uwe pogingen om de bondsleden aan te sporen zelf hunne vakvereeniging te vernietigen. En geef u niet over aan de illusie, dat gij de Regeering zoudt kunnen bewegen de vakvereenigingen onder curatele te stellen, want zij zou daartoe, stel dat zij er toe geneigd ware, hetgeen zeker niet het geval is, niet de geringste wettige aanleiding kunnen vinden. Gij zult dus uw ziel in lijdzaamheid moeten bezitten en wachten tot uwe fascistische vrienden aan het bewind zullen zijn gekomen, hetgeen zal geschieden op St. Juttemis, of zoodra de kalveren dansen op het ijs.

Ik ga nu over tot het gedeelte van uw artikel, dat op het zooveel behandelde volgt. Het luidt aldus:

Bij de beschouwing van dit millioenenbezit moet men drie zaken in het oog houden: ten eerste dat het is gevormd door arbeiders, ten tweede dat het ook is gevormd door arbeiders, die vroeger lid waren, en ten derde dat het uitsluitend ten behoeve van arbeiders moet bestemd blijven.

En als men nu overdenkt wat elders is geschied, dan kan men niet geheel gerust zijn.

Toen in Oostenrijk de sociaaldemocratie werd vernietigd, wilde de Regeering het bezit der Vakbeweging in beslag nemen, opdat het voor de arbeiders zou blijven bestemd. Wat bleek toen? Dat de socialistische leiders de fondsen over de grenzen hadden weten te brengen. Natuurlijk zal niemand gelooven dat van al dat geld, door Oostenrijksche arbeiders bespaard, voortaan ook maar een onderdeel aan hen zal ten goede komen. Ligt daarin ook voor de Nederlandsche arbeiders en de Nederlandsche Regeering niet een waarschuwing?

Nog een ander geval. Men weet dat de Belgische socialistten een z.g. Arbeidsbank hadden opgericht, welke bank alle partijcoöperaties van geld moest voorzien. Om haar daartoe in staat te stellen, werden bij haar ook aanzienlijke middelen der Vakbeweging in bewaring gegeven. Deze Arbeidsbank nu is hopeloos vastgelopen, niettegenstaande zij beheerd werd door een partij die altijd vraagt om scherper toezicht op particuliere banken, ja zelfs om staatsexploitatie daarvan. De deuren en de loketten zijn gesloten en zullen nooit meer open gaan.

tenzij de Staat helpt, wat hij tot dusver niet doet. Het is mogelijk, en zelfs waarschijnlijk, dat het geld der arbeiders voorgoed verloren is.
Schuilt ook daarin niet leering?"

De driedledige stelling, vervat in het eerste lid van deze aanhaling, is onaantastbaar. Maar het is niet duidelijk waarom gij haar etaleert. Het „millioenenbezit” van de vakverenigingen hebben arbeiders bijeengebracht. Van deze arbeiders zijn vele gestorven en andere hebben de verenigingen verlaten. En dat deze millioenen niet aan hunne rechtmatige bezitters mogen worden ontnomen, niemand zal het invallen dit te bestrijden.

Wat bedoelt gij dan toch met het nadrukkelijk vaststellen van deze waarheden, die de afmetingen van runderen hebben?

Komaan, dit geschiedt bij wijze van aanloopje tot hetgeen in de beide daarop volgende alinea's wordt gezegd.

Gij zijt bevreesd, dat als de eene of andere fascistische „leider”, laat ons zeggen: gij zelf, dictator van Nederland wordt — ik zie u reeds likkebaarden — het bezit der vakverenigingen naar elders zal worden overgebracht, zoodat gij, of Mussert, of Baars, of Van Rappard, of Kruyt, er naar zult kunnen fluiten. Gij zijt beducht, dat alsdan het zelfde zal geschieden als in Oostenrijk onlangs is gebeurd.

Indien over Nederland onverhoopt het onheil mocht komen, dat het in de greep van het fascisme geraakt, dan zal in elk geval een gedeelte van het bezit der vakverenigingen in de grijpklauwen van deze duisterlingen geraken. Want dit bezit bestaat niet uitsluitend in geld, effecten e.d., doch ook in vaste goederen, hypotheeken enz., die men niet naar een ander land kan overbrengen. Maar ik verzeker u bij voorbaat, dat als gij alleenheerscher over ons vaderland zoudt worden, alles zal worden in het werk gesteld, om alles, dat liquide is, of kan gemaakt worden, uit uwe handen te redden.

Die brave Dollfuss wilde, „het bezit der Vakverenigingen in beslag nemen, opdat het voor de arbeiders zou blijven bestemd.”

Ach, hoe idyllisch!

In Duitschland zijn de vakverenigingsbestuurders dom genoeg geweest, om het bezit dezer organisaties niet tijdig in veiligheid te brengen. De Nazi's hebben het in beslag genomen. Ook „opdat het voor de arbeiders bestemd zou blijven.” Waar zijn al die millioenen gebleven? Welke bestemming ten bate der arbeiders is er aan gegeven? Niemand weet het. Want uwe medefascisten geven geen openbaarheid aan hetgeen zij met het geld, dat zij te pakken krijgen, uitvoeren. Uw vriend Mussert doet het óók niet. Als gij ooit het bezit der vakverenigingen in uwe handen zoudt krijgen, zoudt gij het evenmin doen.

De Oostenrijksche vakverenigingsbestuurders waren verstandiger dan hun Duitsche collega's. Zij hebben uit de handen van het manneke met het cherubijnengezichtje en het zwarte hartje gered, wat zij redden konden. Niet alles, maar toch een redelijk gedeelte. Op deze wijze blijft althans iets van het geld, dat de Oostenrijksche arbeiders bijeengebracht hebben, ook voor hen bestemd.

Want het is de zooveelste uwer grove insinuaties, als gij zegt: „Niemand zal gelooven dat van al dat geld, door de Oosten-

rijksche arbeiders bespaard, voortaan ook maar een onderdeel aan hen zal ten goede komen". Neen, het is meer dan een insinuatie, het is de trap, dien de laffe ezel den stervenden leeuw geeft.

De Oostenrijksche sociaal-democraten zijn, toen gij te Weenen opereerdet, niet zeer vriendelijk jegens u gestemd geweest en hebben van hunne gevoelens jegens u ook wel blijk gegeven. En nu wreekt gij u op hen, althans op sommigen hunner, door hen als dieven voor te stellen.

Laat mij u het volgende mededeelen.

Mij is bekend hoe en waar de hier bedoelde gelden in veiligheid zijn gebracht. Zoodra er aan het fascistische bewind in Oostenrijk een einde zal gekomen zijn — en dit is slechts een quaestie van tijd — dan zullen deze uit de klauwen van het fascisme geredde gelden hunne bestemming herkrijgen. Of gij dit gelooft of niet, is mij onverschillig. Ik verzeker het, omdat het zoo is. En ik voeg er bij, dat de thans buiten hun vaderland verblijvende leiders en bestuurders slechts door hulp van vrienden in andere landen een armoedig leven kunnen leiden. Het geredde geld der arbeiders raken zij niet aan.

Maar laat mij u nog iets anders mededeelen.

Ik ken de Oostenrijksche sociaal-democraten en vakverenigingsleden. Ik verzeker u, dat zij het in veiligheid brengen van hun geld goedkeuren, allen, tot den laatsten man, en dat zij er zich van harte in verheugen, dat Dollfuss en Starhemberg er naar kunnen fluiten. Want zij weten zeer goed, dat deze heeren het slechts begeerden, niet om het aan te wenden ten behoeve dergenen, die het hebben bijeengebracht, doch onder andere en vooral om te voorkomen, dat het zou worden gebruikt om hen ten val te brengen en aan hun verfoeilijk bewind een einde te maken.

En nu de Belgische Arbeidsbank.

Gij gebruikt deze als afschrikwekkend voorbeeld. Zij heeft hare betalingen gestaakt. Volgens u is het zeker, dat zij deze nooit zal hervatten, dat hare loketten „nooit meer open (zullen) gaan". Dit is nog zeer de vraag. Doch daarover thans en hier te twisten, is nutteloos.

Maar zoudt gij mij misschien kunnen zeggen wanneer de loketten van Marx & Co.'s Bank, van de Hansebank en van Scheurleer & Zoonen's Bank weer open zullen gaan?

Van deze is het zeker, dat zij nooit weer geopend zullen worden, want deze banken zijn bankroet gegaan. En het waren toch heusch geen banken, door arbeiders gesticht en ten behoeve van de arbeidersbeweging geëxploiteerd.

En à propos, hoe zou het met de loketten van de Rotterdamsche Bank zijn gegaan, eenige jaren geleden, als niet de Nederlandsche Bank, met machtiging en onder garantie van den Staat der Nederlanden, te hulp ware gekomen, om haar voor ondergang te behoeden?

Het is geenszins mijn bedoeling iets te zeggen ten nadeele van hen, die de genoemde banken ten tijde hunner respectieve ineenstortingen beheerden en bestuurden. Er kunnen, laat mij zelfs zeggen: er zullen omstandigheden zijn geweest, die zij niet

konden beheerschen, factoren, die hun te machtig waren en den val veroorzaakten.

Zoo zijn er ook ongunstige factoren geweest, tegenover welke de beheerders van de Belgische Arbeidsbank machteloos stonden en die tot de, laat mij hopen tijdelijke, déconfiture hebben geleid.

Maar gij meet met twee maten. Over de drie genoemde banken, die ineengestort zijn, hebt gij u nimmer critiseerend, veel minder geringschattend uitgelaten. Over de vierde, die niet, als de Belgische Arbeidsbank, vergeefs op hulp van den Staat wachtte, evenmin. Doch nu het een socialistische instelling geldt, nu komt alweer de ezel voor den dag, die op den gewonden leeuw de bekende operatie uitvoert.

Nog één opmerking ten opzichte van deze aangelegenheid zult u mij moeten toestaan.

Gij gewaagt er hoonend van, dat de Belgische Arbeidsbank „beheerd werd door een partij, die altijd vraagt om scherper toezicht op particuliere banken, ja zelf om staatsexploitatie daarvan.”

De sociaal-democratische partijen verlangen zulk toezicht, of zulke exploitatie, niet uit wantrouwen jegens hen, die de banken besturen, al zal ook onder *dit* koren wel kaf schuilen, doch om een geheel andere reden, namelijk wegens den ontzaglijken invloed, dien de banken uitoefenen op het bedrijfsleven, een invloed, die, naar hunne overtuiging, slechts de gemeenschap toekomt en dus door het voornaamste orgaan der gemeenschap, den Staat, moet worden uitgeoefend.

Maar wat heeft dit alles, ten slotte, te maken met Nederland en met de Nederlandsche vakvereenigingen?

Hier te lande bestaat geen Arbeidsbank.

Eenige jaren geleden werd in de sociaal-democratische arbeidersbeweging de vraag gesteld, of het wenschelijk zou zijn zulk een bank in het leven te roepen. Een commissie van deskundigen werd ingesteld, die het vraagstuk onderzocht. De conclusie van haar rapport luidde afwijzend. Daarmee was aan de zaak een einde gemaakt.

Er bestaat dus hier te lande, ik herhaal het, geen Arbeidsbank.

De Nederlandsche vakvereenigingen beleggen hun bezit op normale wijze, namelijk in vaste goederen, hypotheeken en effecten; ook hebben zij deposito's bij verschillende banken, bij Post- en Gemeente-giro.

Wat beteekent dus uw misbaar over de Belgische Arbeidsbank, nu toch hier te lande geen instelling van dezen aard bestaat?

Heb ik het mis, als ik het beschouw als een onderdeel van de fascistische tactiek, bestaande in het scheppen van een sfeer van wantrouwen, een atmosfeer van onrust en ongerustheid, in het verwekken van een paniekstemming?

Uw mede-fascist Mussert werkt immers met zulke middelen, met mysterieuse uitlatingen over „aanstaaende Nederlandsche Dreyfuss- en Stavisky-zaken,” over te verwachten brandstichtingen en andere belachelijkheden van gelijken aard.

Waarom zoudt gij het illustere voorbeeld van uwen grooten Leider, of mededinger, niet volgen?

Gij zult het ongetwijfeld betreuren, dat het in Nederland nog

steeds mogelijk is, in het openbaar gedane uitingen in het openbaar te critiseeren en te bestrijden. Daarin zult gij u voorloopig moeten schikken. Het zou u veel aangenamer wezen, als gij den Diamantbewerkersbond, de geheele arbeidersbeweging, zelfs de buitenlandsche, vrijelijk en ongestraft zoudt kunnen verdachtmaken en belasteren, alsmede ongestoord de openbare meening met vage beschuldigingen zoudt kunnen vergiftigen. Maar wij leven nu eenmaal niet in Italië of in Duitschland, doch in Nederland, waar men nog in staat is den geestelijken gifmenger te pronk te zetten — zooals ik mij veroorloof hier te doen. Gij kunt dus wel pogen den lezers van *De Telegraaf* lasterlijke verzinsels diets te maken, maar verweer daartegen kunt gij niet beletten. Gij kunt in dat blad en elders uw onkunde en uw boosaardigheid te kijk stellen, in de hoop, dat men het ware karakter dezer eigenschappen niet zal ontdekken, maar gij zult het nolens volens moeten gedoogen, dat op hun echten aard de aandacht van het publiek wordt gevestigd.

Thans ben ik genaderd tot uwe vriendelijke opmerkingen betreffende den Diamantbewerkersbond. Zij luiden in uw artikel aldus:

„In dit blad (11 Nov. 1933) werd becijferd dat bij dienzelfden Bond 75 pCt. der ledencontributies opging aan salarissen. Bij den Bond van Overheidspersoneel was het 30 pCt. en bij het geheele N.V.V. ruim 20 pCt. Bij N.V.V. en A.N.D.B. zijn de lang niet geringe salarissen der bestuurders nog even hoog als in 1928, hoewel in het laatste verslag van den A.N.D.B. over 1928—1933 — het verslag verschijnt éénmaal in de vijf jaren! — de vrijgestelde H. Polak den toestand in het vak noemt een van sombere dramatiek, waarin thans nagenoeg niemand meer een bestaan kan vinden. De werkloosheid, zegt hij, is ontzettend en de groote meerderheid leeft aan den rand van het pauperisme. De toestand, zoo gaat hij voort, is vreeselijk en het verschiet van uiterste somberheid. Tachtig percent der leden zijn zonder werk. Dat bij zoo grooten nood der arbeiders de vrijgestelden geen offer brengen, doet pijnlijk aan.

Aldus werd in *De Telegraaf* van 11 November 1933 becijferd, dat bij den Diamantbewerkersbond „75 pCt. der leden-contributies opging aan salarissen.” Ik heb deze becijfering niet gezien. Want lezer van *De Telegraaf* ben ik niet. Ik weet dus ook niet, of gij haar zelf hebt gemaakt. Maar wie het heeft gedaan, heeft getoond niet alleen de kunst van het groepeeren der cijfers te verstaan, doch bovenal een meester te zijn in de oneindig fraaiere kunst van met de gegroepede cijfers een bedriegelijke voorstelling van zaken, ja, zelfs geheel valsche cijfers te geven.

Wie dit zoo leest: „75 PCt. van de contributies aan salarissen,” vindt uiteraard zulk een verhouding vreeselijk. Trekt hij voorts de conclusie, die gij hem suggereert, dat deze salarissen aan de bestuurders worden uitbetaald, dan wordt het geval in zijne oogen nog veel vreeselijker. Hij ziet dan in zijn verbeelding eenige welgedane „vrijgestelden” of „bonzen,” die niet minder dan drie kwart van de contributies, opgebracht door arme arbeiders, in hunne altijd wijd-gapende zakken steken en dus veel gelijkenis met tantièmes-plukkende commissarissen (zooals gij er wel van zeer nabij kent) vertoonen.

Indien zulk een lezer even zou nadenken, zou hij er wellicht toe komen de vraag te stellen, of het nu wel is aan te nemen, dat de duizenden leden van den Diamantbewerkersbond jaar in, jaar uit hunne contributies zouden storten, om deze voor drie vierden te

laten verdwijnen in de beurzen van vier bestuurders? Hij zou dan allicht tot de conclusie komen, dat 5000 menschen toch niet allen hun verstand verloren kunnen hebben en dat het met deze quaestie van contributies en bezoldigingen toch wel eens anders gesteld zou kunnen wezen, dan gij, hoeder van de financiële moraal onzes volks, het doet voorkomen.

Het is er ook inderdaad wel eenigszins anders mede gesteld — zooals ik hier nu min of meer uitvoerig zal uiteenzetten.

Ik neem als grondslag voor mijn betoog de maandstaten over het laatste kwartaal van 1933 en....

„De maandstaten?” hoor ik hen, die, behalve u, dezen openbaren brief lezen, vragen. „En meneer Zimmerman, die alles toch zoo precies weet, heeft in zijn artikel geschreven: „het verslag verschijnt éénmaal in de vijf jaren!,” nog wel met een uitroepingsteeken, om toch maar goed de aandacht te vestigen op het absurde en bedenkelijke, om niet te zeggen hoogst verdachte verschijnsel, dat in dezen Bond slechts éénmaal per vijf jaren rekening en verantwoording nopens het financieel beheer wordt gegeven. Hoe zit dit dan toch?”

Gij zult mij wel willen toestaan — al zal het niet van harte gaan, want ook ten deze zult gij niet in een rooskleurig licht verschijnen — uiteen te zetten hoe het met deze aangelegenheid staat.

Het Reglement van den Bond schrijft voor, dat elke maand volledige en uitvoerige staten nopens de geldmiddelen van den Bond zelf en van de afzonderlijk beheerde werkloozen- en pensioen-kassen samengesteld en aan onderzoek door de Contrôle-Commissie zullen onderworpen worden. Eenmaal per drie maanden worden deze maandstaten in het *Weekblad* van den Bond openbaar gemaakt, nadat de accountant deze heeft nagezien en de Contrôle-Commissie den penningmeester décharge heeft verleend.

De leden van den Bond worden dus regelmatig op de hoogte gehouden van alles, wat de financiën en het beheer aangaat. Zij behoeven daarop dus geen vijf jaren te wachten, zooals gij, nauwgezet criticus, het publiek hebt trachten op den mouw te spelden, want het geschiedt viermaal per jaar.

In een aanteekening bij een brief van den Bonds-accountant, den heer Popping, verschenen in *De Telegraaf* van 2 Mei 1934, zegt gij o.a. dit: „In dit verband moet vermeld worden, dat van de Commissie van Drie (d.i. de Contrôle-Commissie. H. P.), waarvan de accountant spreekt, en op wie eigenlijk het gewichtigste deel van de contrôle rust, nooit een verslag is openbaar gemaakt.”

Maar de Commissie van Drie brengt nota bene in elk jaar viermaal in het *Weekblad* van den Bond verslag uit.

Dus hebt gij, voor de zóóveelste maal, met vertoon van autoriteit geschreven over dingen, van welke gij niets weet, of gij hebt, eveneens voor de zóóveelste maal, opzettelijk de werkelijkheid vervalscht — en daar vervalsching behoort tot de methoden der fascisten, kan het zóó wel wezen.

Toen gij uwe aantijging in *De Telegraaf* van 2 Mei 1934 had herhaald, heb ik de Redactie van dat blad een stuk van beschei-

den omvang doen toekomen, waarin ik dit onderdeel van uwe insinuaties behandelde. Het werd niet opgenomen — „na overleg met den zeergeleerden schrijver,” zooals de Redactie mij in een brief van 15 Mei 1934 berichtte.

Die „zeergeleerde schrijver” zijt gij. Gij wildet dus niet, dat mijn weerlegging van uwe op leugen gegronde verdachtmaking onder de oogen der lezers van *De Telegraaf* zou komen en gelasttet haar dus mijn stuk af te wijzen. Bijzonder *fair* en moedig zal men dit bezwaarlijk kunnen noemen. Maar niemand kan geven wat hij niet bezit, en *fairness* en moed behooren nu eenmaal niet tot uwe geestelijke bagage, behalve dan den moed van den kwajongen, die uit zijn schuilplaats slijk gooit naar de voorbijgangers.

Maar nu het verslag, waaromtrent gij de met een uitroepings-teeken versterkte mededeeling doet, dat het „éénmaal in de vijf jaren” verschijnt.

Alweer is bij u onkunde of kwaadwilligheid in het spel.

Laat mij u, of liever: via u het publiek, inlichten.

Aanvankelijk hield de Diamantbewerkersbond eenmaal per jaar algemeene vergadering en werd dus ook jaarlijks verslag nopens den toestand en de verrichtingen van den Bond uitgebracht.

Bij een reorganisatie van de vertegenwoordiging der leden in den Bondsraad werd bepaald, dat de algemeene vergadering eenmaal in de twee jaren zou worden gehouden. Dientengevolge verscheen ook het verslag om de twee jaren.

Zoo bleef het vijf en dertig jaren lang.

In 1929 trad de crisis in. De werkeloosheid nam met ontstellende snelheid een ontzaglijken omvang aan. De inkomsten daalden dienovereenkomstig, doch de uitgaven stegen uiteraard zeer aanmerkelijk.

Toen besloot de Bondsraad, d. i. het tot het nemen van alle noodige maatregelen bevoegde college, de algemeene vergadering uit te stellen. Waarom? Ten einde de kosten van de verkiezing van bondsraadsleden, die aan de algemeene vergadering moet voorafgaan, alsmede die verbonden aan het houden der vergadering zelve, te besparen. Daarbij gold de overweging, dat de crisis alles onzeker maakte en de activiteit van den Bond verlamde, dat dus geenerlei richtsnoer kon vastgesteld, geenerlei handelingen konden verricht worden. zoodat de algemeene vergadering toch geen besluiten van eenige beteekenis zou kunnen nemen en een bloote formaliteit zou worden. Gehoopt werd, dat binnen een jaar de crisis wel geluwd zou zijn en dan alles zijn regelmatigen loop zou kunnen hervatten.

Maar toen een jaar verstreken was, bleek de crisis allerminst te zijn geluwd. Veeleer was het tegenovergestelde het geval. Er was dus aanleiding om verkiezing en algemeene vergadering opnieuw uit te stellen. De Bondsraad wilde echter de verantwoordelijkheid daarvoor niet op zich nemen en onderwierp de zaak aan het oordeel der bondsleden, die met groote meerderheid van stemmen verder uitstel goedkeurden.

Gij zult dus, zij het ook niet van harte, moeten erkennen, dat er ook ten deze niets onbehoorlijks of illegaals is geschied. En gij begrijpt dus nu waarschijnlijk eveneens — in elk geval zullen de

overige lezers van dezen openbaren brief begrijpen — waarom er gedurende eenige jaren geen verslagen verschenen.

Toen de toegestane termijn van uitstel verstreken was, deed de Bondsraad niet opnieuw een voorstel tot uitstel der algemeene vergadering aan de bondsleden, die anders stellig opnieuw vergadering zouden hebben toegestaan. De Bondsraad achtte het wenschelijk zichzelf te vernieuwen en wilde voorkomen dat de dingen zich al te zeer zouden ophoopen. Dus werden verkiezing en algemeene vergadering uitgeschreven. En toen verschenen natuurlijkerwijze ook de verslagen, die jaar op jaar samengesteld, gecontroleerd en door accountant en Contrôle-Commissie goedgekeurd waren en derhalve voor verschijning gereed lagen.

Dit is nu de ontsluiting van het geheim der verslagen, die dus niet, zooals gij beweert, „éénmaal in de vijf jaren” verschijnen. Dit is slechts bij uitzondering tweemaal het geval geweest, n.l. in het oorlogstijdperk (om vrijwel gelijke reden als ditmaal) en in het onderhavige geval. *Maar in die vijf jaren verschenen regelmatig elk kwartaal de maandstaten, door de Contrôle-Commissie onderzocht, goedgekeurd en voor accoord geteekend*, zoodat de leden onafgebroken op de hoogte bleven van de financiële positie — de leden, alsmede ieder, die er belang in stelde.

Tot deze belangstellenden behoordet gij echter niet. Gij hebt van deze dingen nooit kennis genomen. Maar gij hadt in Mussert's schotschrift *Volk en Vaderland* een infaam lasterartikel, gericht tegen den Bond en tegen mij, onder de oogen gekregen, waarin aan het jongste Bondsverslag ontleende gegevens werden verdraaid en vervalscht. Bliksems, dat was net iets voor u. Merkwaardig, dat toen juist de Redactie van *De Telegraaf* den Bond om een exemplaar van dat verslag, „ten behoeve van haar archief,” vroeg. Het werd haar toegezonden. Heeft zij het u overgemaakt en zaagt gij toen wellicht voor het eerst deze publicatie van den Bond en hebt gij daaruit gedistilleerd, zonder kennis van de geschiedenis, zonder kennis van zaken, maar gewapend met de u eigen qualiteiten, die ik u niet benijd, de verdachtmakingen en eerrooverijen, die gij in *De Telegraaf* hebt aan den man gebracht?

Nu keer ik tot het uitgangspunt terug en herhaal:

Ik neem als grondslag voor mijn betoog de maandstaten over het laatste kwartaal van 1933, te vinden in het *Weekblad* van 6 April 1934.

Daaruit blijkt, dat in die drie maanden aan contributie werd ontvangen f 31239.

Indien 75 pCt. van de contributies aan salarissen zou worden besteed, zooals gij beweert, dan zouden de bezoldigingen in die drie maanden hebben moeten belooopen f 23420.

In werkelijkheid beliepen zij f 16174, dus niet 75, doch ongeveer 52 pCt. van de contributies.

Gij rekent slecht, weledele zeer geleerde heer — behalve waarschijnlijk op het gebied van tantièmes; maar dan geldt het meer tellen dan rekenen.

Maar nu zullen de lezers van *De Telegraaf*, wien gij de zaak zóó hebt voorgesteld alsof de Bond alleen bestuurders bezoldigt, allicht zeggen: Nu ja, het percentage moge onjuist zijn, maar

16000 gulden salaris aan vier bestuurders is 4000 gulden per hoofd, oftewel 16000 gulden per jaar en per bestuurder.

De werkelijkheid is echter alweder anders — zooals zij gewoonlijk anders is dan gij haar afschildert.

In deze drie maanden ontvingen de vier bestuurders tezamen f 4875.—, dus gemiddeld f 375.— per week, of ruim f 93.— per persoon, dus ruim f 4880.— per jaar.

De rest van de post salarissen, zijnde ongeveer 11300 gulden, bestaat uit de tractementen van boekhouder, bedienden en boden.

Gij zult wellicht zeggen, dat zulks dan toch wel rijkelijk veel is voor een vereeniging met ruim 5000 leden.

Inderdaad. Ruim 45000 gulden per jaar is veel.

Maar ik heb u reeds gezegd, dat wij ten minste 17000 gulden betalen aan salarissen van bedienden, belast met de administratie van den crisissteun, die ons eigenlijk in het geheel niet aangaat — een geschenk dus van 17000 gulden in het jaar aan de Overheid, dit is: aan de belastingbetalers. Er blijft dus 28000 gulden. Ook daarvan moet een deel, zeg 3000 gulden, afgetrokken worden, ten behoeve der administratie van werklozenkas en pensioenkas-uitgaven, die mede ten laste van de Overheid behoorden te zijn. Zoodat ten slotte de Bond eigenlijk slechts f 25000.— per jaar aan zijn administratief personeel en zijn boden heeft uitgegeven. Thans is dit minder, want door de aanschaffing van eenige kantoormachines konden twee tijdelijke bedienden worden ontslagen, zoodat een besparing van ongeveer 4500 gulden per jaar werd verkregen.

Dus betaalt de Bond in werkelijkheid voor zijn eigen administratie ongeveer 20.000 gulden in het jaar.

Misschien vindt gij dat nog wel een aanzienlijk bedrag.

Inderdaad. Het zou veel kleiner kunnen wezen, als wij onze bedienden zouden honoreeren gelijk talloze werkgevers uit de klasse, waartoe gij behoort, zulks doen. Maar wij parasiteeren niet op de ouders of bloedverwanten onzer bedienden. Wij betalen zelfs den minsten hunner een loon, waarvan zij zelfstandig en behoorlijk kunnen leven. Wij hebben geen typisten van 20 tot 30 gulden, geen bedienden van 60 tot 70 gulden per maand. Zoo willen de bestuurders het en — gij zult u verbazen — zoo willen het ook de bondsleden, zelfs de werklozen onder hen, wier steun een derde of een vierde bedraagt van hetgeen namens hen en van hun geld aan de bedienden van hun Bond wordt toegekend. Zij zijn heel wat betere werkgevers dan gij en de uwen.

Intusschen, ruim 50 percent van de contributiën te besteden aan salarissen — het is inderdaad veel, of liever: het zou veel, te veel, aanmerkelijk te veel zijn, indien dit het normale percentage ware. Dit is echter geenszins het geval.

Ook dit zal ik u uitleggen, ten behoeve van het publiek dan, want voor u alleen zou ik mij waarlijk geen moeite geven.

De Diamantbewerkersbond telde eenmaal ongeveer 10.000 leden en zijne inkomsten waren zeer groot. Hij had toen negen bestuurders. Het aantal leden daalde in verhouding tot den achteruitgang van de nijverheid. Dus werd ook het aantal bestuurders geleidelijk verminderd, zoodat er nu slechts vier zijn.

De financiële positie van den Bond bleef echter gunstig en zonder vertoon van bescheidenheid verklaar ik, dat het Bondsbestuur het Bondsbezit met veel beleid beheerde — zelfs met eenigszins beter beleid dan gij in uwe hoedanigheid van commissaris van de Industriële Disconto Maatschappij aan den dag hebt gelegd.

In de periode 1920-1929, waarin, let wel, óók twee crisisjaren vielen, vermeerderde het zuivere bondsbezit van f 2.063.811 tot f 2.765.065. Bovendien werd een pensioenfonds ten behoeve der leden gevormd, dat thans ruim elf ton rijk is. Dit is dus nog niet zoo slecht geboerd, al waren het dan ook maar onaanzienlijke „vrijgestelden” en geen illustere ex-burgemeesters, die de financiële politiek voerden.

De crisis kwam in het najaar van 1929. De inkomsten uit contributies verminderden ontzaglijk; de uitgaven, als steeds in crisistijd, stegen; bovendien werd, zooals ik reeds heb medegedeeld, f 325.000 gestort in de werkloozenkas; de rentevoet daalde en deed het inkomen nog meer verminderen. Ondanks dit alles was het vermogen van den Bond op 30 December 1933 niet minder dan f 1.990.601.

Het komt mij voor, dat hier bezwaarlijk van slecht financieel beleid kan worden gesproken.

Maar ja, daar is nog altijd het hooge percentage van de inkomsten uit contributies, dat aan salarissen wordt uitgegeven. Toen de Bond in volle kracht was en zijn normaal inkomen had, wisselde het percentage daarvan, dat aan salarissen werd besteed, tusschen 12 en 15 percent. Dit is geen ongunstige verhouding, vooral als men daarbij in aanmerking neemt, dat het leeuwendeel der salarissen ten goede komt aan behoorlijk bezoldigde bedienden. Vergelijkt men het totaal der salarissen van de Bondsbestuurders met bezoldiging en tantièmes van directeurs en commissarissen van vele vennootschappen, dan is de verhouding van salarissen tot inkomsten zeker niet ten nadeele van den Diamantbewerdersbond.

Doch nu trad de crisis in. De werkloosheid werd catastrophaal en is dit gebleven nu reeds bijna vijf jaren lang. De inkomsten van den Bond werden vergelijkenderwijs miniem en *toen* werd het percentage der (zeer sterk gedaalde) inkomsten, aan salarissen besteed, groot, tot ruim 50 percent toe.

Dit was zeer natuurlijk. Want het aantal bestuurders bleef vier en het aantal bedienden moest met drie tijdelijke krachten worden uitgebreid, omdat de administratie van werklozenverzekering en crisisteun dit vorderde, toen de werkloosheid vijf of zes maal groter werd dan de normale.

Indien het een stoomvaartmaatschappij slecht gaat, moeten, als zij haar bedrijf wil blijven uitoefenen, hare schepen niettemin bemand blijven. Kapitein, stuurlieden, machinekamerpersoneel, zeelieden en hofmeesters, zij *moeten* er zijn, omdat zonder hen de schepen niet zouden kunnen varen.

Zoo is het ook met een organisatie als de Diamantbewerdersbond. Bestuurders, kantoorbedienden, boden, zij moeten blijven, hoe slecht het de nijverheid, en dus mede de vakvereniging, ook moge gaan, want zonder hen zou de organisatie niet kunnen

functionneeren en een dood lichaam worden. Gij zoudt dit stellig geen ramp achten — evenmin als ik het als een catastrofe zou beschouwen als gij voortaan u zoudt moeten bepalen tot het vervullen van een zwiigende rol. Maar zooals Nederland het laatstgenoemde voorrecht voorloopig waarschijnlijk niet zal beschoren wezen, zoo zult gij het hebben aan te zien, dat de vakverenigingen zich tot het uiterste inspannen om leven en werkkraft te behouden en daartoe o.a. hun staf van „vrijgestelden” en bedienden in wezen houden, ongeacht welk percentage van de tijdelijk sterk gedaalde inkomsten daarmee is gemoeid.

Nu hebt gij ook eenige vriendelijke woorden gewijd aan de „lang niet geringe salarissen der bestuurders” van den Diamantbewerdersbond, welke bezoldigingen „nog even hoog als in 1928” zouden zijn. En gij hebt geweevlaagd „dat bij zoo grooten nood der arbeiders, de vrijgestelden geen offer brengen.”

Ik heb u reeds gevraagd welk offer gij hebt gebracht tot leniging van den nood dergenen, die hun geld hebben gestoken in de Industriële Disconto Maatschappij, voor welker gestie gij mede verantwoordelijk waart, al waart gij ook slim genoeg u zelf in veiligheid te brengen vóór de onvermijdelijke bui losbrak.

Maar gij zijt ook commissaris geweest van de Holland-Egypte Handelmaatschappij. Blijkens het Handelsregister is deze vennootschap op 1 Januari 1930 opgeheven, nadat reeds in 1925 geen bezittingen meer aanwezig waren. Wat er met deze vennootschap is gebeurd, weet ik niet. Maar een voordeel opleverende onderneming wordt niet geliquideerd. Dus meen ik te mogen aannemen, dat het omgekeerde het geval is geweest. Mag ik dan vragen hoe het den aandeelhouders is vergaan en of gij, indien zij hun geld verloren hebben, offers te hunnen behoefte hebt gebracht?

Evenwel, wij staan voor de „lang niet geringe salarissen der bestuurders van den Diamantbewerdersbond.”

Hieromtrent heb ik eenige opmerkingen van algemeen aard te maken en daarna eenige bijzondere mededeelingen te doen.

Tot vóór korten tijd is het in Nederland gewoonte geweest, bij discussies over openbare aangelegenheden zich te onthouden van bemoeiing met persoonlijke. Daarin is verandering gekomen, dank zij den fascistten, waartoe gij behoort. Ik maakte er reeds in den aanhef van dezen brief gewag van, dat „de schimpscheut, de verdachtmaking en de diffamatie” de voornaamste wapenen van fascistten en communisten zijn. Onderdeel van deze strijdmethode is: op hoonende, jouwende wijze de bezoldiging van „vrijgestelden” of „bonzen” in het geding te brengen en het te doen voorkomen, alsof dezulken niet alleen een minderwaardig beroep uitoefenen, doch zich bovendien op schandelijke wijze verrijken ten koste van arme, gedupeerde arbeiders. Met deze gifgassen wordt de atmosfeer van het openbare leven verpest en gij werkt van harte aan deze vergiftiging mede, want alleen in zulk een atmosfeer kunnen lieden van uw slag leven en tieren.

Maar wat hebt gij te maken met mijn salaris?

Het wordt niet uit een openbare kas betaald en is dus geen openbare zaak.

De leden van den Diamantbewerdersbond hebben het vastgesteld en betalen het. Niemand anders heeft er iets mede uit te

staan. Ook gij niet. Gij zeker niet, gij, die nooit anders hebt gedaan dan bezoldiging getrokken uit openbare kassen, zelfs in groote mate uit die van het doodarme, berooide en uitgemergelde Oostenrijk, en verder tantièmes hebt geslikt.

Gij weet natuurlijk wel, dat het, om het zacht uit te drukken, ongepast is, te neuzen in andersmans particuliere aangelegenheden en deze in het openbaar te behandelen. Zooiets doet een fatsoenlijk mensch niet. Gij houdt u zelf ongetwijfeld voor fatsoenlijk. Of velen er eveneens zoo over denken, nu gij de onbeschaamdheid hebt in anderer particuliere aangelegenheden te pluizen en daarover in het publiek te schrijven, is echter de vraag. Maar ik zeg u: zulke fascistische vuilaardigheden wekken bij talrijken afkeer. Want gelukkig is de groote meerderheid van het Nederlandsche volk wars van de laaghartige demagogie, van welke gij en uwe medefascisten zich bedienen.

Bijna dagelijks ontvang ik brieven, meestal van mij onbekenden, waarin mij gevraagd wordt mede te deelen hoe groot mijn inkomsten zijn en wat ik bezit, gewoonlijk vergezeld van de mededeeling, dat men het wil weten, ten einde fascistische verhalen over mijn enorme revenuen en aanzienlijke rijkdommen te kunnen weerleggen.

Daaruit blijkt hoe ver het reeds gekomen is met deze zedenverwilderding, die gij hebt helpen in het leven roepen en die gij voortdurend bevordert.

Gij begrijpt, op welke wijze ik zulke vragen beantwoord, de enkele maal dat ik mij verwaardig er aandacht aan te schenken. Ik zou uwe opmerking over mijn „lang niet geringe salaris” op gelijke wijze mogen en kunnen behandelen. Dit zal ik echter niet doen. Ik zal u te woord staan.

Maar vooraf doe ik u een voorstel, hierin bestaande, dat wij een dading zullen aangaan, waarbij ik u mijn inkomen en vermogen afsta in ruil voor het uwe. Dan kunt gij profiteeren van mijn „lang niet geringe salaris” en van de schatten, die ik in den loop der jaren aan de arbeiders heb weten te ontfutselen.

Denk er eens over. Een zoo voordeelig aanbod, *dass kommt nur einmal*.

Dit zijn mijne algemeene opmerkingen over deze aangelegenheid.

Nu komen de bijzondere mededeelingen.

De bezoldiging van de bestuurders van den Diamantbewerdersbond werd, zooals ik u reeds ter kennis heb gebracht, in 1895 bepaald op f 23.— per week. Het werd later verhoogd tot f 30.— en eindelijk tot f 50.—. Gedurende den oorlog werden daaraan, evenals aan de loonen der bondsleden, duurte-toeslagen toegevoegd. Deze werden op het einde van 1918 geconsolideerd en het salaris vastgesteld op f 115.—. De loonen der diamantbewerders waren in die dagen tot een aanzienlijke hoogte gestegen; in sommige gevallen overtroffen zij zelfs de bestuurders salarissen.

Toen na ruim een jaar aanmerkelijke werkeloosheid haar intrede had gedaan, verminderden de bestuurders hunne bezoldiging met f 15.—.

In de jongste algemeene vergadering was er één lid, dat voor-

stelde de bezoldiging der bestuurders te verlagen. Hij bleef alleen staan. De vergadering in haar geheel, bestaande uit vertegenwoordigers der bondsleden, dus uit hun vak uitoefenende diamantbewerkers, wilde geen afbraak, omdat zij dit nog niet noodig achtte en zij handhaafde dus de bezoldiging der bestuurders van f 100.— per week, zonder dat ik en mijn medebestuurders ook maar één woord over de quaestie hadden gezegd.

Merkwaardig, niet waar, dat de bondsleden, die mijn salaris betalen, er zóó over denken, geheel in tegenstelling tot u en andere fascistten, die zoo diep zijn begaan met de arme arbeiders, dupes van geraffineerde „vrijgestelden.”

Intusschen hadden de bestuurders reeds met elkander overeengekomen, vrijwillig 15 pCt. van hunne bezoldiging af te staan — de jongste bestuurder, wiens salaris op f 80.— was bepaald, 10 pCt.

O ja, zult gij hier allicht zeggen, dat deden zij op 1 Mei, dus na mijn artikel van 26 April 1934 in *De Telegraaf*.

Verheug u niet te spoedig. Zij deelden hun voornemen mede in de vergadering van den Bondsraad, gehouden op 23 April 1934, dus drie dagen vóór het verschijnen van uw artikel.

Maar bovendien hadden zij iets anders gedaan. Zij wilden hunne mededeeling niet vroeger doen, omdat zulks wellicht den Bondsraad, die immers kort te voren had besloten de salarissen ongerept te laten, onaangenaam had kunnen stemmen. Doch zij stonden niettemin 15 pCt. van hun salaris af, namelijk door het te schenken aan het fonds ten behoeve van de slachtoffers der gebeurtenissen in Oostenrijk. (Zie de wekelijksche verantwoording der bijdragen aan dit fonds in het *Weekblad* van den A.N.D.B.)

Gij weet dus nu hoe groot de uws inziens „lang niet geringe salarissen der bestuurders” zijn.

Zoudt gij er uwe diverse sinecures voldoende mede beloond achten?

Zoudt gij voor zulke „lang niet geringe” bedragen uw Volkenbondsopdracht te Weenen hebben willen vervullen? Waarschijnlijk niet. Want in kringen, waar men deze dingen wel weet, heb ik vernomen, dat men niet precies wist wat men u daar betaalde, doch dat het stellig niet minder dan 100.000 gulden per jaar zal hebben bedragen. Dat is nog wat anders dan mijn „lang niet geringe salaris,” gij onbaatzuchtige zedenmeester.

Nu is er iets, dat bij de beoordeeling van mijn geweldige bezoldiging niet uit het oog mag worden verloren, namelijk dat mijne positie verschillende verplichtingen met zich brengt, die geld kosten, en waaraan men zich bezwaarlijk kan onttrekken, zelfs als men het wilde. Nagenoeg elke week brengt hare verzoeken om bijdragen voor jubilea, huldigen, gedenkteeken, lieden die in nood verkeerden en wat niet al. Lidmaatschappen van kunst-, liefdadige en wetenschappelijke vereenigen en instellingen zijn er bij de vleet. Sommige zijn vrijwillig, omdat ik het plicht acht goede bedoelingen te steunen en hunne verwezenlijking te helpen mogelijk maken; maar vele andere heb ik slechts op mij genomen, omdat mijn positie vorderde deze aan te nemen.

Daarbij blijft het echter niet. Aan de particuliere verzoeken

om steun, die mij bereiken, komt letterlijk nooit een einde. In de nu reeds bijna vijf jaren voortdurende crisis zijn zij overstellend. Waarop dit neerkomt, wel, loop eens aan bij den kassier van den Bond en laat hem u vertoonen de staatjes van hetgeen hij voor mijne rekening week na week aan hulpbehoevenden uitbetaalt; waarbij dan nog komt wat niet via den kassier, doch rechtstreeks van de eene hand in de andere gaat.

Laat mij u mededeelen, dat het met een en ander zoodanig is gesteld, dat ik niet zou weten rond te komen, als ik niet in staat ware mijn vrije uren door middel van mijn pen eenigermate productief te maken.

Zoo is het nu gelegen met mijn „lang niet geringe salaris” en mijne rijkdommen. Met die van mijne collega's is het weinig anders gesteld.

Ook met betrekking tot deze dingen wil ik u een voorstel doen, en wel: door een accountant, voor mijne rekening, te laten vaststellen en publiceeren welk percentage van uw inkomen en welk van het mijne aan de hier in het geding zijnde doeleinden wordt besteed.

Ik heb dit alles met weerzin geschreven. Het is afschuwelijk, dat gij en uw medefascisten zoodanig lastert en verdacht maakt, dat verweer van dezen aard onvermijdelijk wordt en men genoodzaakt is zuiver particuliere aangelegenheden te behandelen als waren zij van publieken aard. Had iemand mij ooit voorgesteld, dat ik er eens toe zou komen iets dergelijks te schrijven, ik zou hem hebben uitgelachen. En nu moet ik het waarlijk doen. Ik kon niet anders. Want er moet althans gepoogd worden een einde te maken aan de grove persoonlijke aantijgingen, met welke gij, quasie-keurige, fascistische stokebrand, gij bekladder in gekleede jas, gij en uw soortgenooten, Mussert en zijn bende, mij en mijne collega's vakvereenigingsbestuurders bestookt, in uwe verachtelijke campagne tegen vrijheid, democratie en vooruitgang.

Een zeer aanzienlijk man, die een van de hoogste ambten des lands bekleedt, gaf mij dezer dagen den raad, geen aandacht aan uw persoon en aan uw geschrijf te wijden, omdat gij geen aanzien geniet en geen aandacht waard zijt en uwe schrifturen op menschen, begaafd met oordeel des onderscheids, geen indruk maken.

Wat het eerste gedeelte van de motiveering van zijn advies aangaat, gaf ik hem gelijk. Maar wat het tweede betreft niet, omdat het aantal landgenooten, niet in het bezit van het vermogen tot onderscheiden, of ter zake te onkundig om het in aangelegenheden als de hier behandelde uit te oefenen, groot is, en het aantal van hen, wier geesten gij en uw fascisten-horde hebt vergiftigd, niet gering.

Derhalve: *la séance continue.*

Gij gaat nu aldus voort:

„Er is eenigen tijd geleden veel geschreven over de uitstekende contrôle op het beheer der gelden. Maar hoe is het in werkelijkheid? Volgens de Statuten van den A.N.D.B. berust dat beheer bij den Penningmeester en de contrôle bij een commissie van drie leden benoemd uit en door den Bondsraad. Deze commissie verleent décharge, heel anders dan bij vennootschappen, waar zulks, naar wettelijk voorschrift, door de aandeelhouders geschiedt. Bovendien is er een onderzoek door een door het Bestuur benoemden accountant, maar deze

zegt in zijn verslag, dat hij alleen de hoofdboeken mag controleeren, en niet de hulpboeken en de oorspronkelijke bescheiden. Ook mag hij zich niet vergewissen van de aanwezigheid der op de balans voorkomende waarden. Dat doet de commissie. Ook hier een regeling, die in geen enkele vennootschap zou worden geduld."

Er valt, na hetgeen ik reeds over de contrôle in den Diamantbewerdersbond heb geschreven, ook in vergelijking met hetgeen in naamlooze vennootschappen geschiedt, over dit gedeelte uwer welwillende beschouwingen weinig meer te zeggen. Niettemin vestig ik er uw aandacht op, dat gij een onjuiste voorstelling van zaken geeft, daar gij den indruk vestigt, dat in naamlooze vennootschappen de aandeelhouders décharge verleen, na het financieel beheer te hebben onderworpen aan een onderzoek, beter dan dat van de Contrôle-Commissie in den Diamantbewerdersbond. Deze Commissie immers ziet alles, telt alles en rekent alles na, vergelijkt alles met de justificatoire bescheiden, van den kleinsten post tot den grootsten. Van iets dergelijks is in naamlooze vennootschappen geen sprake. Daar mogen de aandeelhouders balans en winst- en verliesrekening inzien en daarmee is het uit. Gij weet dit wel, doch vertelt niettemin het publiek sprookjes, om de vakbonden te kunnen knauwen.

Maar nu de quaestie van de accountants-contrôle in den Diamantbewerdersbond. Nadat uw artikel was verschenen, schreef onze accountant ons den volgende brief, op ons verzoek opgenomen in *De Telegraaf* van 2 Mei 1934:

*Aan het Bestuur van den Algemeenen
Nederlandschen Diamantbewerdersbond.
Amsterdam.*

Mijne Heeren,

Naar aanleiding van het artikel van den heer Dr. A. R. Zimmerman in het avondblad van *De Telegraaf* van 26 April 1934, verzoek ik u het onderstaande te willen publiceeren met betrekking tot de contrôle bij den A.N.D.B.

Volgens de mededeelingen van den heer Zimmerman mag de accountant wel de hoofdboeken van den A.N.D.B., maar niet de hulpboeken controleeren. Deze mededeeling kan aanleiding zijn tot onjuiste gevolgtrekkingen.

De regeling is als volgt:

De contrôle van de hulpboeken met de oorspronkelijke bescheiden vindt periodiek plaats door een commissie, bestaande uit drie leden van den Bond, en alleen daarom begint de contrôle van den accountant eerst bij die hulpboeken.

Ik wensch echter uitdrukkelijk te verklaren, dat mij door uw Bestuur geen enkel verbod te dezen opzichte is opgelegd, integendeel, mij is ten volle vrijheid gelaten, om mij alle bewijsstukken, die ik bij mijn contrôle noodig mocht hebben, te doen toonen. Hiervan heb ik steeds een ruim gebruik gemaakt en is altijd onmiddellijk aan mijn verzoek gevolg gegeven.

Ik wil hieraan verder nog toevoegen, dat de interne contrôle zoodanig is ingericht, dat een zeer groote mate van betrouwbaarheid is verkregen.

Voorts geeft de drie-maandelijksche publicatie een volledig gespecificeerd overzicht van de ontvangen en uitgegeven gelden, welke publicaties ik van 1 Januari 1917 af ononderbroken heb gecontroleerd.

Dat de verslagen om de vijf jaar worden gepubliceerd is niet geheel juist; alleen over de jaren 1928—1932 heeft dit plaats gevonden; hetgeen hoofdzakelijk is toe te schrijven aan crisissomstandigheden. Vóór dien tijd zijn de verslagen verschenen over de jaren 1926—1927, 1924—1925, 1922—1923, 1918—1921 en moet ik verder tot 1906 teruggaan om een verslag over 2 jaren te vinden, n.l. 1905—1906.

Daar aan mijn kantoor met ingang van 1 Januari 1934 de volledige accountants-contrôle is opgedragen, heb ik mij in verband hiermede overtuigd van alle op de balans per 31 December 1933 voorkomende fondsen.

Hoogachtend,
Alg. Contrôle- en Adm. Kantoor,
(w.g.) J. A. POPPING.

Daarop hebt gij in uw publicatie-orgaan met veel omhaal van woorden o.a. dit geantwoord:

„Nu hooren wij uit de verklaring van den accountant dat hem geen verbod is opgelegd, maar een ieder begrijpt, dat de *afwezigheid van een verbod* geheel iets anders is en lang niet denzelfden waarborg geeft als een *opdracht*. In dit verband moet vermeld worden dat van de Commissie van Drie, waarvan de accountant spreekt, en op wie eigenlijk het gewichtigste deel van de contrôle rust, nooit een verslag is openbaar gemaakt.”

Op hetgeen gij daar zegt in den tweeden volzin van deze aanhaling, heb ik u reeds terechtgewezen en er u o.a. aan herinnerd, dat gij de Redactie van *De Telegraaf* verboden hebt, mijn verweer daartegen op te nemen in haar blad. Uit den brief van den accountant blijkt, dat hij de drie-maandelijksche staten, die de Contrôle-Commissie publiceert, van 1917 af onafgebroken heeft gecontroleerd. Dat gij desondanks volhoudt, dat de Contrôle-Commissie „nooit verslag (heeft) openbaar gemaakt,” constitueert een onbeschaamdheid, zóó groot, dat zij potsierlijk mag worden genoemd.

De tweeledige contrôle, de financiëele door de bedoelde Commissie (die nooit langer dan twee jaren achtereen uit dezelfde personen bestaat), de boekhoudkundige door den accountant (dien het Bestuur uit eigen beweging heeft aangesteld, want een statutair voorschrift dienaangaande bestaat niet), is historisch aldus geworden. Zij heeft steeds voldaan. De Commissie onderzocht alles, tot in de geringste onderdeelen en de accountant had volledige vrijheid van handelen en toegang tot alles dat hij verlangde (zie de betreffende mededeeling in zijn brief).

Nu is er verandering gekomen, eene die gij aldus omschrijft in *De Telegraaf* van 2 Mei 1934:

„Wij vernemen eindelijk uit de verklaring van den heer Popping, dat hem met ingang van 1 Januari 1934 de volledige accountantscontrôle is opgedragen. Men moet zich daarin verheugen, maar tegelijkertijd moet men het betreuren, dat zeer scherpe critiek van buiten noodig is geweest (zie o.a. mijn in September 1933 verschenen brochure *De Vakbeweging*) om het Bestuur er toe te bewegen althans dezen meerderen waarborg aan de leden te geven.”

Gij schrijft aldus weer eens over dingen, van welke gij niets weet. Het Bestuur van den Diamantbewerkersbond had maanden vóór uwe brochure verscheen besloten, aan de eerstvolgende algemeene vergadering voor te stellen, de contrôle in haar geheelen omvang aan den accountant op te dragen en dit niet omdat het de bestaande contrôle onvoldoende of ondeugdelijk achtte, doch omdat het Nederlandsch Verbond van Vakvereeningen, dat het probleem van de contrôle in de vakbonden reeds in 1932 in behandeling had genomen, dus lang vóór gij er u mede bemoeide, volledige accountantscontrôle in het algemeen wenschelijk noemde — en om deze reden alléén, want aan de contrôle in den A.N.D.B. ontbrak niets. Alleen deze algemeene vergadering is bevoegd zulk een maatregel vast te stellen en dus moest gewacht worden tot zij gehouden werd, d.i. tot half Februari 1934. Ware het mogelijk geweest haar een half jaar te voren bijeen te roepen, dan zou toen reeds de gewijzigde contrôle zijn ingevoerd geworden, want het voorstel daartoe lag van Juni 1933 af gereed.

Ik kom nu tot een volgenden passus van uw artikel. Hij luidt als volgt:

„Er is echter aan de zaak nog een andere kant. De werklozen, die tot een organisatie behooren, krijgen meer steun dan de niet-georganiseerden. Zij ontvangen iedere week het steunbedrag aan het bureau hunner vakvereniging, en de contributie wordt er af gehouden. Daar vrijwel de geheele steun thans uit de belastingen komt, is de zaak deze, dat de burgerij gedwongen wordt de vakbeweging met groote sommen te spijzen, en dat er in de 31 millioenen zeker eenige millioenen belastinggeld steken. Ongehoord en haast ongelooflijk, maar waar. Omdat dit den Minister bekend is en omdat hij verklaard heeft het niet te willen veranderen, daarom moet men met het feit rekening houden. Maar dan rust daartegenover ook op de Regeering de plicht scherp na te gaan hoe dit belastinggeld wordt beheerd en waar het blijft. Het is zonder voorbeeld, dat openbare middelen aan vereenigingen worden afgestaan zonder eenig toezicht.”

Hoe het met deze dingen in andere vakverenigingen is gesteld, weet ik niet. Maar voor zoo ver het den Diamantbewerdersbond betreft, is uwe bewering met de waarheid in strijd. In de kas van dezen Bond is nimmer één cent overheidsgeld gevloeid, van zijn vermogen maakt niet één stuiver belastinggeld deel uit. Het omgekeerde is het geval. De Bond subsidieert de Overheid jaarlijks met ten minste 20.000 gulden, zijnde de kosten van administratie van den werklozensteun, die hij vrijwillig voor zijne rekening neemt.

De Bond doet zelfs meer van dezen aard.

Gij beweert, dat de vakverenigingen van den uit overheids-geld betaalden steun contributie afhouden. Dit is, wat den Diamantbewerdersbond betreft, onwaar. Deze Bond laat zijn werkelooze leden geen contributie ten bate van de Bondskas betalen. Alleen betalen de werkelooze leden, gesteund zoowel als ongesteund (deze laatste zijn in de meerderheid), 20 cents per week *ten behoeve van het pensioenfonds*, dat afzonderlijk wordt beheerd en geheel buiten Bondskas en vermogen staat.

De gesteunde werkelooze betaalt dus 20 cent per week, die inderdaad van het steunbedrag wordt afgehouden, niet aan den Bond, doch aan het pensioenfonds.

Maar nu moet gij eens opletten, gij, scherp ziende en veel wetende vorschcr en doorgronder.

De bondsleden, die den 65-jarigen leeftijd hebben bereikt, ontvangen uit het genoemde fonds een pensioen van 3 gulden per week.

Indien de pensioentrekkers behooren tot de gesteunden (en zulke zijn talrijk), dan wordt hun van overheidswege twee derden van het pensioen bij de bepaling van het steunbedrag in rekening gebracht — met andere woorden: van het bedrag, hun als steun toegekend, wordt 2 gulden afgehouden — met nog andere woorden: ons pensioenfonds subsidieert de belastingbetalers, via den crisisteun, met 2 gulden per week en per pensioengerechtigden steuntrekker.

Zoo ziet gij dus, dat niet de Diamantbewerdersbond profiteert van belastinggelden, doch dat precies het tegenovergestelde het geval is: de belastingbetalers trekken voordeel van den Bond.

Nu moet gij ook goed op het volgende letten:

Indien de Bond het wilde, zou hij aan deze subsidieering van de openbare kas gemakkelijk een einde kunnen maken. Hij had er zelfs nooit mede behoeven te beginnen. De Bondsraad is

namelijk, ingevolge het reglement van het pensioenfonds, gerechtigd het pensioen te verlagen en zelfs geheel te doen ophouden. De Bondsraad zou dus, als hij het had gewild, uitbetaling van het pensioen, voor zoover het steuntrekkenden betreft, hebben kunnen schorsen. Aldus zouden dan aanzienlijke besparingen, die nu in de Overheidskassen zijn gevloeid, voor het pensioenfonds bespaard zijn gebleven.

Maar de Bondsraad heeft dit niet gedaan. Hij beschouwde dit als een déloyale handeling tegenover de gemeenschap. Hij wilde geen (overigens geheel gewettigd) voordeel ten gunste van het pensioenfonds verkrijgen, ten koste van de belastingbetalers.

Zoudt gij óók zoo gehandeld hebben, indien een naamlooze vennootschap, van welke gij commissaris waart, in een soortgelijk geval had verkeerd? Bestaan er niet, integendeel, tallooze zgn. besloten naamlooze vennootschappen, gesticht met het doel den fiscus het zijne bedriegelijk te onthouden? Gij ziet het verschil: talrijke leden van uwe klasse maken van de wet misbruik om de gemeenschap te bestelen, maar de Diamantbewerkersbond beoordeelt de gemeenschap onverplicht.

En zoudt gij zóó gehandeld hebben, neen, *hebt* gij zoo gehandeld jegens de openbare kas?

Hebt gij wel het zedelijk recht op te komen voor de Nederlandsche belastingbetalers?

Hebt gij niet, na uw terugkeer uit Weenen, ettelijke jaren, althans van 1 Juni 1927 tot 31 Maart 1931 te Brussel gewoond?

Hoeveel geld hebt gij, door dit verblijf in het buitenland, aan de Nederlandsche schatkist onthouden?

Woont gij eigenlijk nog niet in België, te Brussel, of hebt gij er tot vóór zeer korten tijd niet gewoond? Het Handelsregister vermeldt u, als commissaris van de Holland-Egypte Handelsmaatschappij, als woonachtig te Brussel. Gij hebt wel een adres te Velp, maar gij hadt tot niet zeer lang geleden er óók een in het Residence Palace, te Brussel.

Hoe zit dit eigenlijk, brave vaderlander?

Toen ik u de beide eerste gedeelten van dezen openbaren brief wilde toezenden, liet ik de Redactie van *De Telegraaf* uw adres vragen. Zij weigerde dit te verstrekken, doch verklaarde zich bereid u het drukwerk te doen toekomen.

Wat beteekent deze geheimzinnigheid?

Heeft zij soms iets te maken met belasting-desertie?

Iedereen mag weten waar ik woon. Waarom mag men niet weten waar gij resideert?

Ik heb, van het oogenblik af dat ik zelfstandig inkomen had — inkomen dat nooit uit iets anders is voortgevloeid dan uit eigen arbeid — van elke cent van dat inkomen belasting betaald. Gij ook? Het is, gezien uw verblijf in het buitenland, aan twijfel onderhevig — en gij behoort dus wat minder te schermen met den „uit de belastingen” komenden steun en hetgeen de vakverenigingen zich daarvan zouden toeëigenen.

Indien, zooals gij zegt, „op de Regeering de plicht rust scherp na te gaan hoe dit belastinggeld wordt beheerd”, dit belastinggeld, waarvan den Diamantbewerkersbond niet één penning ten goede komt, dan zijt gij wel de laatste die daarop mag aan-

dringen, want van uw belastinggeld is daarin maar een bitter beetje terug te vinden.

En nu het slot van uw artikel. Het luidt aldus:

„Het bovenstaande toont aan, dat de zaak niet is zooals zij behoort te zijn en dat dringend noodig is een toezicht van hooger hand op beheer en besteding van dit ontzaglijke vermogen. Wat er geschiedt met een bedrag van 31 millioen, voor het grootste deel samengebracht door en voor arbeiders, en overigens gekomen uit openbare middelen, kan niet langer beschouwd worden als iets dat uitsluitend van particulieren aard is. Dat standpunt is ook niet ingenomen ten aanzien der levensverzekeringsmaatschappijen en der particuliere spaarkassen. Door lijdelijk te blijven neemt de Regeering een groote verantwoordelijkheid voor mogelijke gebeurtenissen op zich. Het betreft een arbeidersbelang van de eerste grootte.

Gij, die altoos roept om bescherming van arbeiders: — hier ligt uw taak.”

Gij hebt gelijk: „ten aanzien der levensverzekeringsmaatschappijen en der particuliere spaarkassen” heeft de Staat toezicht ingesteld.

Maar wanneer en waarom?

Het is nog slechts betrekkelijk weinige jaren geleden geschied en niet vóór dat gebleken was, dat sommige levensverzekeringsmaatschappijen in zoo desolaten toestand verkeerden, dat zij hare verplichtingen slechts ten deele of in het geheel niet zouden kunnen vervullen (althans één, zeer belangrijke, misschien wel de grootste in ons land, is toen dan ook verdwenen) — dus nadat onbekwaamheid of wanbeheer der bestuurders aan den dag was getreden en tallozen, die jaren lang hun premies hadden betaald, bedreigd werden met verlies van veel, of alles, van hetgeen waarop zij recht hadden of te eeniger tijd zouden verkrijgen.

Maar wanneer heeft zich iets dergelijks voorgedaan met een vakvereeniging?

Het zou u moeilijk vallen een geval aan te wijzen van zulken aard. Mij is geen geval bekend van een vakvereeniging van eenige beteekenis, die als gevolg van wanbeheer, of om welke andere reden ook, hare verplichtingen niet heeft kunnen nakomen.

U wel? Noem dan namen en feiten.

Dit zult gij niet doen, want gij kent ze niet, wijl zij er niet zijn.

Waarom zouden de vakvereenigingen dan onder regeerings-toezicht geplaatst moeten worden?

Omdat gij, in afwachting van den dag, waarop gij, dictator van Nederland geworden, deze voorloopig wilt verlammen? Of omdat gij de onbeschaamdheid hebt, de bestuurders der vakbonden, in wier schaduw gij niet kunt staan, te bekladden en verdacht te maken?

Best mogelijk. Maar of er, zoo lang ons land nog op democratischen grondslag wordt bestuurd, een regeering zal te vinden zijn, die aan uw verlangen gevolg geeft, mag met reden betwijfeld worden.

In het geval van de verzekeringsmaatschappijen moesten de verzekerden beschermd worden tegen de ondernemingen, aan wie zij hun geld hadden toevertrouwd, maatschappijen, die geen ander doel hebben dan uit de verzekeringspremies winst te maken, waaruit aan aandeelhouders dividenden, aan directeurs

en commissarissen salarissen en tantièmes kunnen worden betaald.

Dat behoeft ik u waarlijk niet te zeggen, want gij zijt immers commissaris van de Eerste Nederlandsche en van de Nieuwe Eerste Nederlandsche, en gij weet dus alles van het verorberen van uit verzekeringspremies gedistilleerde tantièmes. Gij slikt er jaarlijks een aardige portie van en gij verricht er letterlijk niets voor.

De vakvereenigingen echter zijn geen instellingen, die er op uit zijn winst te maken. Zij hebben geen directeuren en geen op tantièmes beluste commissarissen. Zij zijn geen maatschappijen of ondernemingen. Zij zijn private vereenigingen, die haar eigen huishouding regelen en met welker inwendige aangelegenheden niemand iets te maken heeft. Zij hebben geen verplichtingen jegens anderen dan de eigen leden en zijn dus ook aan anderen dan dezen geen verantwoording schuldig.

Een verzekeringsmaatschappij bestaat niet uit verzekerden, doch uit aandeelhouders; degenen, die bij haar een verzekering sluiten, hebben in het beheer en het bedrijf niets te zeggen. Zij hebben slechts hun premie te betalen. Wat daarmede wordt uitgevoerd, hoe de gelden worden belegd en beheerd, daarin hebben zij geen stem. Directie en commissarissen handelen met de hun toevertrouwde gelden naar believen (eerst sinds eenige jaren onder een zekeren vorm van staatstoezicht).

Een vakvereeniging daarentegen bestaat uit leden, die zelf rechtstreeks, of door middel van gekozen vertegenwoordigers, alles bedisselen en vrijelijk elke beschikking kunnen nemen, die zij noodig achten. Zij zelf bepalen de contributies; zij stellen aard en grootte der uitkeeringen vast, die zij naar believen kunnen wijzigen of geheel doen ophouden; zij bepalen hoe het geld zal worden belegd; zij kunnen desgewenscht het vereenigingsbezit, verdeelen, de vereeniging ontbinden en zijn daarbij slechts onderworpen aan de zelf gemaakte statuten en aan enkele wettelijke voorschriften.

Dit alles weet gij ook wel. Gij geeft slechts opzettelijk de valsche voorstelling, dat vakvereenigingen gelijk te stellen zijn met verzekeringsmaatschappijen, ten einde een voozen grondslag te hebben voor uw sluwen toeleg om de vakvereenigingen aan banden te leggen, en voor het ten uitvoer leggen van haar eigelijken taak onbruikbaar te maken.

Misschien droomt gij er zelfs van, „hooge commissaris” te worden, belast met het toezicht op de vakvereenigingen, zooals gij zijt geweest in Weenen, toen gij er in zulk een functie zijt opgetreden namens den Volkenbond.

Dat zou een kolfje zijn naar uw hand! In kille hooghartigheid baas spelen over hulpeloos aan u overgeleverden — als gij dit kunt, zijt gij in uw element. Zoo hebt gij het in Oostenrijk gedaan, zoo zoudt gij het hier willen doen. Hoe zoudt gij de vakvereenigingen en vooral hare bestuurders tergen, vernederen en tyranniseeren! Daarin zoudt gij een meester zijn, want gij hebt er u te Weenen ter dege in goefend.

Ik heb naar uw optreden in die stad eens geïnformeerd bij een diplomaat, die u daar heeft kunnen gadeslaan.

Hij schreef mij het volgende:

„Zimmerman kwam in den herfst van 1922 als commissaris-generaal van den Volkenbond te Weenen. De aanzienlijken ontvingen hem vol verwachting, daar zij in hem een bondgenoot tegen de destijds zeer sterke arbeidersbeweging hoopten te vinden. Zimmerman heeft dan ook inderdaad uitsluitend in groot-kapitalistische en hoogst aristocratische kringen verkeernd, zich geheel bij de daar heerschende opvattingen aangesloten en zich uiterst reactionnair gedragen ten opzichte van alle problemen van sociaal-politiek aard, het ontslag van ambtenaren en de betrekkingen van den Staat met de socialistische gemeentebe-sturen.

Desondanks heeft hij de sympathie van de grooten en aanzienlijken spoedig verbeurd. Zijn hoogmoedige gedragingen, zijn wijze van optreden, geheel naar het voorbeeld van een verwaten en tactloozen gouverneur-generaal in een kolonie of winstgewest heeft hem ook bij de burgerij gehaat gemaakt. De Regeering van den prelaat Seipl zuchtte onder zijn druk en spande zich tot het uiterste in, om zijne ambtsvulling in Oostenrijk van zoo kort mogelijk duur te doen zijn. Allen, zonder uitzondering, waren gelukkig toen hij eindelijk uit Oostenrijk vertrok.

Hoe groot zijn inkomen was, herinner ik mij niet meer. Doch het was zeer aanzienlijk. Deze man, die onophoudelijk op verlagingen van de in Oostenrijk zeer lage salarissen en loonen van ambtenaren en werklieden in openbaren dienst aandrong, heeft zich door den armen, vrijwel uitgeputten Oostenrijkschen Staat een bezoëdiging laten betalen, die zeer veel hooger was dan die van den Bondsresident. Waarschijnlijk was zijn inkomen in Oostenrijk hooger dan toenmaals het inkomen van den rijkste in het geheele land was. Hij leefde dan ook op grooten voet, die letterlijk iedereen aanstoot gaf.

Voor het overige heeft hij zeer weinig kennis van financiële en economische aangelegenheden aan den dag gelegd. In zijn rapporten aan den Volkenbond heeft hij, in de eerste periode zijner ambtsvervulling, de toen heerschende zuiver speculatieve *hausse* een symptoom van economische gezondheid des lands genoemd. Voor de toenmalige financiële politiek der groote banken moet hij aansprakelijk worden gesteld. Hij zag daarin een veelbeteekenden steun voor den economische heropbouw des lands. In zijn blinden waan ontging het hem, dat deze groote banken zeer ziek en hare balansen vervalscht waren, dat haar schijnbare bloei niets dan zwendel was, zooals weinige jaren later, bij de geweldige ineenstorting der Oostenrijksche groote banken, aan den dag trad.”

Dit is geen onaardig portretje van u. Het zou verkeerd zijn, er iets aan toe te voegen.

Daar is nu nog de laatste van uwe insinuaties te behandelen, en wel uwe mededeeling, dat het „bij dien Bond regel (is) dat alle effecten tegen aankoopwaarde (in de balans) worden opgenomen” — eene mededeeling, óók al voorzien van een uitroepingsteeken, blijkbaar om vooral te doen uitkomen, dat ook hier „vrijgestelden” iets zeer bedenkelijks, om niet te zeggen iets onrechtmatigs ver-richten.

Het is mij bij de behandeling van uw artikel herhaaldelijk moeilijk gevallen, mij de zelfbeheersching op te leggen, noodig om uwe geniepige verdachtmakingen door middel van parlementaire be-
woordingen te ontleden. Maar nu wordt het waarlijk buitenge-
woon bezwaarlijk. Want hier is eigenlijk geen verdachtmaking,
geen insinuatie in het spel, doch een met de waarheid volslagen
strijdige voorstelling van zaken.

Gij doet het in uw artikel op verschillende plaatsen voorkomen
alsof gij de financiële verslagen van den Diamantbewerkersbond
grondig hebt bestudeerd. Ter ondersteuning van uw betoog ver-
wijst gij in voetnoten naar bladzijde zus en bladzijde zoo van deze
verslagen. Bij zoo zorgvuldige studie moet gij dan toch ook de
bladzijden 28, 35, 39, 73, 80, 84, 128, 131, 169, 171, 207 en 209 hebben
bekeken. Op deze bladzijden nu worden over de jaren 1928-1932
bij de balansen behorende gedetailleerde opsommingen gegeven
van het effectenbezit van den Bond zelf, van het Pensioenfonds
en van de Werkeloozenkas. Onveranderlijk staan daar naast
elkander twee kolommen, waarvan de eene het opschrift draagt:
Balanswaarde (aankoopwaarde), en de andere: *Waarde volgens
koers einde December 1932* (of een der andere jaren, waarop de
balansen betrekking hebben).

Hieruit blijkt de leugenachtigheid van uwe bewering, dat een
fictieve voorstelling van de waarde van het effecten-bezit zou
worden gegeven. Aankoopwaarde en koerswaarde op de tijd-
stippen, waarop de balansen werden opgemaakt, worden getrou-
welijk naast elkander vermeld.

Dit moet gij toch bij uw studie van de jaarverslagen hebben
opgemerkt, mijnheer de financiële expert. Waarom hebt gij het
dan niet alleen verzwegen, doch zelfs de grove onwaarheid geuit,
dat slechts de aankoopwaarde wordt vermeld?

Ook hebt gij het *niet* opgemerkt? Met welk recht neemt gij dan
het air aan, de verslagen ter dege te kennen? Met welk recht doet
gij het dan voorkomen alsof gij *weet*, terwijl gij in werkelijkheid
floddert?

Het is ook op dit punt met u gesteld als op alle andere: óf gij
insinueert, maakt verdacht en beschuldigt, tegen beter weten in, óf
gij verricht dezelfde onrechtmatige daden, zonder kennis van de
feiten, waarop gij voorreeft deze te baseeren.

Het Bestuur van den Diamantbewerkersbond heeft geen enkele
reden om nopens zijn geldelijk beheer, of zijn financiële politiek,
iets te verheimelijken, of eenigerlei camouflage toe te passen, het
verheimelijkt of camoufleert dan ook niets.

Het effectenbezit van den Bond en de genoemde fondsen (het
werkeloosheidsfonds heeft, dank zij de crisis, thans geen bezit
meer) bestaat uit obligatiën van Nederlandsche staats-, pro-
vinciale en gemeentelijke leeningen, alsmede van door den staat
gegarandeerde leeningen van spoorwegmaatschappijen. Op
eenigszins aanzienlijke koerswisselingen is bij zulke goud-gerande
effecten gewoonlijk weinig kans. Hoe zorgvuldig bij de beleg-
gingen te werk wordt gegaan, blijkt o.a. hieruit, dat de aankoop-
waarde van het effectenbezit van het Pensioenfonds einde
December 1932 (het verslag over 1933 is wel opgemaakt, maar
nog niet gepubliceerd en ik wil alleen cijfers geven, die ieder kan

controleeren) bedroeg f 721694.37, de koerswaarde op het zelfde tijdstip f 727796.87, dus een voordeelig verschil van f 6102.50. Uit deze cijfers blijkt tevens de juistheid van hetgeen ik zooeven schreef, dat de koerswisselingen van effecten van deze soort in den regel gering zijn; het voordeelig saldo, veroorzaakt door koersstijgingen, is namelijk ongeveer $\frac{7}{8}$ procent van de aankoopwaarde.

Het effectenbezit van den Bond zelf had een aankoopwaarde van f 896156.75 en op den genoemden datum een koerswaarde van f 898949.87, dus een voordeelig verschil van f 2793.12.

Bedoeld worden hier de ter beurse verhandelbare fondsen, die dus aan koerswisselingen onderhevig zijn; andere, als bijv. obligatiën van *De Arbeiderspers*, zijn hier niet in het geding, daarover heb ik trouwens reeds het noodige gezegd.

Ja, als het Bestuur van den Diamantbewerkerbond een deel van „het geld der arbeiders” had gestoken in de eene of andere kapitalistische onderneming, bij voorbeeld in de Industriële Disconto Maatschappij, die mede onder uw onvolprezen, geniale leiding heeft gestaan, dan zou er reden zijn geweest om in de financiële verslagen een en ander te vermoffelen en te maskeeren, indien het ons ooit in het hoofd zou kunnen komen bedriegelijke voorstellingen van zaken te geven.

Zulke reden zou er misschien ook zijn geweest, als „het geld der arbeiders” belegd zou zijn in obligatiën van de Hollandsche Stoomboot Maatschappij en den Koninklijken Hollandschen Lloyd, of indien het gestoken ware geworden in aandelen van stoomvaart-, financiële en industriële ondernemingen, die eenmaal 600 à 1000 procent noteerden en thans minder waard zijn dan het papier, waarop zij gedrukt staan — maatschappijen en ondernemingen, niet bestuurd door verachtelijke „vrijgestelden,” doch door hooggeroemde industriëelen en zakenlieden, menschen uit uw klasse, menschen van uw kaliber — neen, dit laatste neem ik terug, van uw kaliber zijn zij niet. Want geen hunner heeft het ooit bestaan, in het openbaar te zeggen of te schrijven wat gij in *De Telegraaf* hebt geschreven, namelijk dit:

„Al dergelijke verklaringen intusschen gaan buiten de hoofdzaak om. De toestand is deze, dat tijdelijk fungeerende vrijgestelden bevoegd zijn, op statutair volkomen geoorloofde wijze, te beschikken over het reusachtig vermogen der Vakbeweging van 31 millioen gulden, waarin zich een aanzienlijk bedrag aan openbare middelen bevindt en dat overigens is samengebracht door arbeiders nu en in vroeger jaren. Op deze wijze van beschikking kan statutair en boekhoudkundig wellicht door geen enkelen accountant een aanmerking zijn te maken, en desnietteenstaande kunnen er zeer groote belangen door geschaad zijn. Daarom heeft de ondergeteekende reeds sinds lang, en ook nu weder aangedrongen op het zoo spoedig mogelijk in het leven roepen eener wettelijke regeling van het toezicht met het oog op de bescherming van de belangen der leden-arbeiders.”

Ik heb in de vijf en veertig jaren, dat ik aan het openbare leven deelneem, te doen gehad met werkgevers, bezoldigde vertegenwoordigers van werkgevers, politici, diplomaten, geleerden, publicisten enz. van allerlei aard en richting. Uiterst reactionnaire en conservatieve lieden bevonden zich onder hen, menschen, die de arbeidersbeweging weinig gunstig gezind waren. Maar niet één heeft ooit de schaamteloze driestheid gehad, de bestuurders

van de organisaties, uit welke deze beweging bestaat, en *bloc* af te schilderen als in financieel opzicht onbetrouwbaren, tegen wier oneerlijkheid de staat de arbeiders moet beschermen.

Maar deze heeren, hoe zij ook over de maatschappelijke waarde van de arbeidersbeweging dachten, waren gentlemen. En gij....

Ja, wie en wat zijt gij eigenlijk?

Gij hebt „reeds sinds lang, en ook nu weder, aangedrongen op het zoo spoedig mogelijk in het leven roepen eener wettelijke regeling van toezicht, met het oog op de bescherming van de belangen der leden=arbeiders” — wie en wat zijt gij, welke zijn uw antecedenten, waaraan ontleent gij het recht op zooiets aan te dringen, u op te werpen als beschermer der arbeiders tegen de bestuurders, die zij zelf hebben gekozen om hen te beschermen, onder andere tegen lieden van uw fascistische soort, die hen zouden knevelen en knechten, zoodra zij daartoe de macht zouden krijgen, zooals zij het in Italië, Duitschland en Oostenrijk hebben gedaan.

Welke diensten van meer dan zeer matige beteekenis hebt gij land en volk ooit bewezen? Wat hebt gij ooit in het bijzonder voor de arbeiders gedaan, dat gij nu zoudt poseeren als hun beschermer?

Gij zijt burgemeester geweest en hebt in deze hoedanigheid niet meer en niet minder, zeer zeker niet meer, gedaan dan duizend, en veel minder dan dozijnen andere burgemeesters.

Gij zijt hooge commissaris van den Volkenbond te Weenen geweest en de wijze waarop gij u daar hebt gedragen, heeft er niet toe bijgedragen de glorie van Nederland te verhoogen.

Gij zijt thans (waarschijnlijk) rentetrekker en (zeker) tantièmeslikker.

Dit is alles.

Neen, ik vergis mij, het is *niet* alles. Gij verstaat bovendien de kunst, voornamelijk door middel van een veil dagblad, de aandacht van een deel van het publiek op uw zeer middelmatigen persoon te vestigen en gij deinst daarbij niet terug voor het aanwenden van verachtelijke middelen, waartoe het bemodderen van onkreukbare mensen behoort. Gij kunt het niet verkroppen, dat gij op den achtergrond zijt geraakt en ontziet nu niets en niemand bij uw pogingen om weder op den voorgrond te komen en u op te dringen als redder des vaderlands, als aspirant=dictator, in concurrentie tegen de vele andere fascistische avonturiers, die gelijke ambitie bezitten en wier voornaamste eigenschap, evenals de uwe, bestaat in een weinig aanlokkelijk mengsel van onbeduidendheid, verwatenheid en brutaliteit.

De Redactie van uw serviele lijfblad schreef aan een lezer, die haar gevraagd had, waarom zij mijn kort verweer tegen uw valsche bewering, dat de Contrôle=commissie in den Diamant=bewerkersbond nooit verslag heeft uitgebracht, niet had geplaatst, dat zij geen berouw had dit te hebben afgewezen, wegens mijn „eigenaardige wijze van voorlichting,” wegens mijn „weinig beschaafde taal” en omdat zij „slechts in uiterste noodzaak tot plaatsing van dergelijke grove copie (als de mijne) overgaat.”

Niets is verder van mij, dan over *zulke* dingen met de Redactie van *dat* blad te polemiseeren.

Maar misschien denkt gij óók zoo over polemieken met mij en zult gij dezen Openbaren Brief met een hooghartig gebaar ter zijde leggen, zeggende dat zulk geschrijf beneden uw aandacht is. Wellicht zult gij er in snuffelen, of er een rechtsgeleerde in laten snuffelen, om te zien of er ook iets in staat, dat u gelegenheid geeft mij wegens belediging, smaad of zooiets te vervolgen. En het is óók mogelijk, dat gij u zult verwaardigen te antwoorden.

Laat mij u nu zeggen, dat het mij onverschillig is wat gij zult doen of wat gij zult laten.

Gij zult wel begrijpen, dat het mij er niet om te doen was *u* te woord te staan, doch het publiek, het Nederlandsche volk te doen zien welke waarde fascistische beschuldigingen bezitten en en van welk kaliber de fascistten zijn, die zich opwerpen als beschermers van de goede zeden, als reinigers van het openbare leven, als redders van het benarde vaderland.

Gij moogt gerustelijk, evenals de Redactie van het dagblad, dat gij ter bereiking van uwe oogmerken tot uwe beschikking hebt, mijn voorlichting „eigenaardig,” mijn taal „weinig beschaafd,” mijn schriftuur „grof” noemen. Uw en haar oordeel dienaangaande is mij onverschillig — dat van anderen wacht ik met gerustheid af.

Maar al zouden mijn taal en stijl van de geringste soort zijn, zij hebben nooit gediend om anderen te belasteren, noch tot bevrediging van eerezucht en begeerte naar macht; zij zijn nooit aangewend tot diffamatie en eerroof, zij hebben nooit gestrekt tot het bereiken van verfoeilijke doeleinden, als die van u en uwe medefascisten van diverse pluimage.

Het zou mij ook nooit ingevallen zijn over u, of over wien ook, te schrijven, als ik in dezen Openbaren Brief heb gedaan; ook over mij zelf niet.

Maar het was onmogelijk uw ongehoorde verdachtmakingen straffeloos te laten passeeren. Men laat vuil water zijn deur voorbijstroomen; maar als het over den drempel komt, moet men het keeren.

Het erge en ergerlijke is, dat uw wijze van optreden en die uwer medefascisten, uw perfide systeem van persoonlijke aantijgingen, ten slotte noopt tot verweer, van den aard, als in dezen Openbaren Brief is belichaamd. Het strekt u en uwen medestanders tot eeuwige schande, dat door uw en hun toedoen het peil van critiek, verweer en gedachtenwisseling is gedaald tot een laagtepunt, als in Nederland nog slechts twee jaren geleden onbekend was. Gij en zij vergiftigen het openbare leven. Gij en zij speculeeren op hartstochten en instincten, van welke werkelijk goede vaderlanders den geest des volks pogen te zuiveren.

U te bestrijden was dus plicht — een alles behalve aangename, zeker; maar ook een onaangename taak moet verricht worden, als het onvergeeflijk zou zijn haar onvervuld te laten.

Ik ben verheugd, dat ik haar vervuld heb, maar ook blijde, dat er nu een einde aan is gekomen. Want zelfs deze (om een contradictio in terminis te gebruiken) verwijderde aanraking met u, heeft mij met tegenzin vervuld.

Dr. HENRI POLAK.